

CATÀLEG D'ELEMENTS I ESPAIS PROTEGITS del TERME MUNICIPAL DE SELVA

MEMÒRIA JUSTIFICATIVA DEL CATÀLEG

1. INTRODUCCIÓ, OBJECTE, ANTECEDENTS I MARC LEGISLATIU

1.1 INTRODUCCIÓ / OBJECTE 1.2 ANTECEDENTS / MARC LEGISLATIU

- 1.2.1 Evolució NNSS i catàleg
- 1.2.2 Situació actual
- 1.2.3 Necessitat legal de catàleg
- 1.2.4 Tramitació catàleg amb PDSU

2. METODOLOGIA SEGUIDA PER A L'ELABORACIÓ DEL DOCUMENT

2.1 PUNT DE PARTIDA 2.2 EQUIP REDACTOR 2.3 CONTINGUT I ESTRUCTURA DEL CATÀLEG

- 2.3.1 Béns culturals protegits
- 2.3.2 Plànols
- 2.3.3 Contingut i estructura del catàleg

ANNEX A: Model fitxa Catàleg d'elements i espais protegits
ANNEX B: Fons documentals: bibliografia, bibliografia web i cartografia.

3. ELS CRITERIS D'AVUACIÓ I LA JUSTIFICACIÓ DE LA PROTECCIÓ

3.1 JUSTIFICACIÓ DE LA PROTECCIÓ 3.2 NIVELLS DE PROTECCIÓ I TIPUS D'INTERVENCIÓ

Consell de
Mallorca

Equip redactor

En aplicació del Conveni signat entre l'Ajuntament de Selva i el Departament de Territori del Consell Insular, el Projecte de delimitació del sòl urbà i el Catàleg d'elements i espais protegits han estat redactats pels tècnics del Consell Insular de Mallorca en col·laboració amb l'Ajuntament de Selva.

Isabel Romero Agudé, arquitecta, cap del Servei Oficina d'Informació i Suport Territorial.

Maria Rosario Gomila Contreras, tècnica jurídica del Servei Oficina d'Informació i Suport Territorial.

Maria Hevia Blach, tècnica de patrimoni historicoartístic del Servei Oficina d'informació i Suport Territorial.

Joan Calafell Rosselló, auxiliar d'administració general del Servei Oficina d'Informació i Suport Territorial.

Maria Cristina Pizà Segura, arquitecta del Servei Oficina d'Informació i Suport Territorial.

Col·laboradors

Miquel Àngel Escanelles Garau, geògraf.

Beatriz Palomar Puebla, arqueòloga.

Nicolau Escanilla Artigas, arqueòleg.

Antonio Micol Argudo, arqueòleg.

1. INTRODUCCIÓ, OBJECTE, ANTECEDENTS I MARC LEGISLATIU

1.1 INTRODUCCIÓ i OBJECTE

Els criteris de desenvolupament urbanístic sostenible es basen, entre altres aspectes, en l'establiment d'un model d'ordenació equilibrada que utilitzi racionalment el territori i el medi ambient. Assolir aquest concepte previst en la Llei 12/2017, de 29 de desembre, d'urbanisme de les Illes Balears (LOUIB), en la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears (LPHIB) i en el Pla territorial insular de Mallorca, de desembre de 2004 (PTIM), comporta conjuminar les necessitats de creixement amb la preservació dels valors històrics, arqueològics, culturals, paisatgístics i recursos naturals així com els valors identitaris dels municipis.

Per aconseguir l'efectivitat de les mesures de protecció, els municipis, en el seu planejament general, han d'incloure un catàleg dels béns a protegir, instrument que permet salvaguardar el patrimoni. El present catàleg d'elements i espais protegits de Selva té per objecte l'inventari, protecció i regulació de les intervencions sobre el béns i espais que integren el patrimoni arquitectònic, etnològic, arqueològic, paisatgístic i natural del municipi, amb voluntat de consens i perdurabilitat, que no ha de ser incompatible amb l'actualització periòdica i regular. En conseqüència, el seu àmbit d'aplicació, correspon a tot el terme municipal de Selva.

Els documents que conformen aquest catàleg són els següents:

- a) La memòria descriptiva i justificativa dels criteris de catalogació utilitzats.
- b) La normativa general d'aplicació del catàleg.
- c) Els plànols d'ubicació dels elements o espais protegits.
- d) Les fitxes individuals dels elements catalogats.

1.2 ANTECEDENTS i MARC LEGISLATIU

1.2.1 Evolució NNSS i catàleg

El municipi de Selva és un dels dos únics termes municipals de l'illa de Mallorca que no disposa de cap figura de planejament urbanístic general formulat i aprovat definitivament, si bé, en diferents ocasions s'ha iniciat la tramitació de les Normes Subsidiàries (d'ara endavant NNSS) juntament amb el Catàleg d'elements i espais protegits, però mai s'han arribat a aprovar definitivament.

Així el Ple de l'Ajuntament reunit en sessió celebrada dia 12 de març de 2002 va acordar aprovar inicialment les Normes Subsidiàries, l'Estudi d'Impacte Ambiental i el Catàleg de Béns Immobles. Durant la informació pública es varen presentar vàries al·legacions a les NNSS i també al Catàleg. En el Ple de l'Ajuntament de dia 11 de març de 2003 es va acordar aprovar provisionalment el Catàleg de Béns Immobles del municipi de Selva redactat per l'equip de les NNSS, així com la creació d'una comissió per tal que es redactés un informe relatiu a les possibles omissions del Catàleg.

La Comissió Insular d'Ordenació del Territori, Urbanisme i Patrimoni Històric en sessió de 22 d'abril de 2004 va acordar suspendre la tramitació de les NNSS i el Catàleg d'edificis i elements històrics artístics en el sòl urbà i rústic de Selva per tal d'esmenar una sèrie de deficiències.

L'expedient es va reactivar quan l'Ajuntament, per acord plenari de 13 de novembre de 2007, va acordar aprovar i remetre al Consell l'esmena de deficiències de les NNSS de planejament i del Catàleg, per la seva aprovació definitiva, no obstant això la documentació es va suspendre per la Comissió Insular d'ordenació del Territori, Urbanisme i Patrimoni Històric en sessió de dia 22 de desembre de 2010. Finalment la Comissió Insular d'Ordenació del Territori i Urbanisme, en sessió de dia 27 de novembre de 2015, va acordar declarar acabat el procediment que se seguia en l'expedient 18/2005-PU atesa la impossibilitat legal de continuar-los per causes sobrevingudes. D'acord amb l'informe del Servei Jurídic d'urbanisme de dia 11 de novembre de 2015, es va arxivar l'expedient de Normes subsidiàries i, per tant, del Catàleg esmentat, ja que no es podien tramitar separatament.

1.2.2 Situació actual

Consegüentment, el municipi de Selva, avui dia, no disposa de cap instrument de planejament urbanístic ni de cap catàleg aprovat definitivament, per la qual cosa és d'obligat compliment la seva redacció i aprovació. No obstant això, alguns elements ja disposen d'una protecció específica sota la següent legislació:

- El Decret 571/1963, de 14 de març, sobre protecció dels escuts, emblemes, pedres heràldiques, rotllos de justícia, creus de terme i peces similars d'interès històric artístic. (B.O.del E. Núm.77, de 30 de març 1963). Al terme municipal de Selva trobem creus de terme BIC inscrites al registre dels bens immobles protegits : creu de Camarata, creu de Can Costa o de Sa Plana, creu de Llevant o del camí de Son Rebassa, creu de Caimari i creu de Valella.
- L'Ordre de 7 de novembre de 1978 per la qual s'acorda declarar Monument historicoartístic d'interès local l'església parroquial de Selva, en l'illa de Mallorca. (B.O.del E. Núm.300, de 16 desembre 1978). Si bé aquesta declaració de Monument, es limita a l'edificació de l'església però no fa referència a les construccions annexes ni a l'entorn de protecció.
- El Decret 2563/1966, de 10 de setembre, pel qual es declaren monuments historicoartístics i es col·loquen sota la protecció de l'Estat tots els monuments megalítics, coves prehistòriques i altres restes prehistòrics de les Illes de Mallorca i Menorca. (B.O.del E. Núm.243, de 11 octubre 1966). Al terme municipal de Selva els jaciments BIC inscrits al registre dels bens immobles protegits són : So n'Ordre, el turó fortificat de l'oratori de Crist Rei, Ca's Xorc, es Claper de Binibona, es Castellet, la Cova Primera / Cova dets Horts, Cova de sa Palla/es Comellar dets Horts, Son Canals, Els Fornassos, Cova negra i Cova de les dues boques.
- Resolució de 19 de novembre de 2009, del Consell Insular de Mallorca, referent a la declaració de bé d'interès cultural a favor de ses Rotes de Caimari, Selva. (BOE Núm. 306, de 21 desembre de 2009).

1.2.3 Necessitat legal de catàleg

La disposició transitòria tercera de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears, donava un termini fins dia 1 de gener de 2009 per modificar els instruments de planejament general amb la finalitat d'incloure-hi el Catàleg de protecció del patrimoni històric; i en cas d'incomplir-se el termini s'hauria de tramitar amb la primera revisió de l'instrument de planejament general.

L'article 48 de la Llei 12/2017, de 29 de desembre, d'urbanisme de les Illes Balears obliga a tots el municipis a elaborar un catàleg dels bens, com monuments, immobles o espais d'interès històric, artístic, arquitectònic, paleontològic, formacions geològiques i elements geomorfològics singulars, arqueològics, etnogràfics, ecològics o científics que, bé en funció de les seves característiques singulars o bé segons la legislació sectorial sobre béns de valor cultural de les Illes Balears, hagin de ser objecte de preservació, tot establint el grau de protecció adequada i els tipus d'intervenció que en cada cas s'hi permeten. Aquest catàleg s'ha de formular com a document normatiu integrant del Pla general.

Aquestes determinacions legals motiven la necessitat de proposar un Catàleg el qual s'ha adaptat als requeriments del Pla territorial de Mallorca (PTIM) i del Reglament general de la Llei 2/2014 per a l'illa de Mallorca.

El PTM, al capítol II del Títol V, conté un conjunt de disposicions referents al patrimoni urbanístic i arquitectònic de l'illa de Mallorca i estableix la necessitat que el planejament municipal incorpori un catàleg d'elements protegits amb uns requisits bàsics com són: les categories d'elements a protegir (fent especial esment als béns etnològics), l'estructuració de les proteccions, el contingut de les fitxes individualitzades de protecció i la incorporació de l'expressió gràfica de la ubicació dels elements catalogats en la planimetria del planejament. Tot això amb concordança amb els preceptes del Reglament general de la Llei 2/2014, de 25 de març d'ordenació i ús del sòl per a l'illa de Mallorca, que en la secció sèptima del capítol I del títol II, regula els catàlegs d'elements i espais protegits assenyalant entre altres les determinacions, els nivells de protecció i els documents que ha de contenir un catàleg.

1.2.4 Tramitació del catàleg amb PDSU

L'article 38 de la Llei 12/2017, de 29 de desembre, d'urbanisme de les Illes Balears (LUIB) inclou el catàleg d'elements i espais protegits com un dels documents integrants del Pla general, i en aquest sentit, l'article 48 de la mateixa, sota el títol de catàlegs d'elements i espais protegits, indica que els catàlegs s'han de formular com a documents normatius integrants dels plans generals.

La Disposició Transitòria Dotzena de la mateixa llei (LUIB) permet, de manera transitòria finca a l'aprovació del corresponent Pla general, aprovar un projecte de delimitació de sòl urbà (PDSU) per aquells municipis sense planejament general vigent, com és el cas del terme municipal de Selva.

La llei urbanística anterior (Llei 2/2014 de 25 de març d'ordenació i ús del sòl), així com la recent LUIB, han eliminat la figura del PDSU i per aquest motiu el Reglament general de la Llei 2/2014 (adaptat a la LUIB) no recull aquesta figura urbanística, ni la seva elaboració i tramitació.

Tot i que el Reglament general de la Llei 2/2014 (adaptat a la LUIB) indica que a la seva entrada en vigor, el RPU (reglament estatal) deixa de ser aplicable dins l'àmbit de Mallorca, de manera supletòria ens hem de remuntar al Reial Decret 2159/1978, de 23 de juny, pel qual s'aprova el Reglament de planejament urbanístic (RPU).

Vist que la regulació que fa la LUIB en la disposició transitòria pel PDSU és molt limitada, i que el Reglament general actual no recull la figura de la delimitació de sòl urbà, s'entén que s'ha d'acudir supletòriament al Reglament de planejament urbanístic de 1978. En aquest Reglament estatal, són tres els articles que fan referència a la delimitació de sòl urbà, dels quals només és aplicable, d'acord amb la legislació autonòmica vigent, el punt 1 de l'article 103. Dins aquest article es recull la documentació que el projecte de delimitació de sòl urbà ha de contenir per a la seva aprovació. Al punt 1.a) s'especifica la necessitat d'una memòria justificativa de la delimitació proposada on s'haurà de fer referència als valors estètics de les edificacions o conjunts urbans que han de ser protegits.

El fet de no tramitar aquest catàleg amb el Pla general planteja el dubte de si es pot realitzar la tramitació i aprovació d'un catàleg complementari a la delimitació del sòl urbà, ja que, d'acord a la LUIB, el catàleg ja no pot ser un instrument autònom sinó un document més del Pla general.

Sense cap dubte podem afirmar que és possible tramitar el catàleg atès que la Disposició Transitòria Dotzena estableix una especificitat pels municipis sense planejament i enlloc no proscriu, que de forma paral·lela, es pugui formular i aprovar un catàleg de protecció, amb la mateixa finalitat de preservació i establiment del nivell de protecció adequat. A més, la Disposició Transitòria Setzena de la Llei 6/1999, de 3 d'abril, de les Directrius d'Ordenació Territorial (LDOT) a la que fa referència la disposició transitòria dotzena, estableix unes condicions d'integració estètica i ambiental per a les dues zonificacions (intensiva i extensiva) del sòl urbà dels municipis sense planejament, amb el mandat de manteniment del caràcter tradicional i històric de la zona, respectant les característiques i els valors ambientals del nucli, possibilitant, a aquest efecte, la denegació de llicències a les actuacions que no respectin aquests paràmetres. La mateixa llei imposa una documentació preceptiva per a les reformes, rehabilitacions, enderrocs i nova construcció, per tal que puguin ser valorades dites actuacions des de l'afectació als valors arquitectònics dels edificis, i determinar els elements que convé conservar i protegir. Per altra banda, i com ja hem vist, l'únic article que podem aplicar del RPU assenyala la necessitat de fer referència als valors estètics de les edificacions o conjunts urbans que han de ser protegits.

De tot això podem entendre que per part del legislador hi ha hagut sempre una voluntat de protegir els béns amb un valor especial fins i tot quan es fa una delimitació de sòl urbà.

No s'ha d'oblidar que el PDSU és un instrument de planejament que, transitòriament, substitueix la funció del Pla general en el context que descriu la LUIB en la seva Disposició Transitòria Dotzena, i per tant no hi ha incompatibilitat ni contravenció amb la llei actual en el fet que un PDSU pugui acollir un catàleg, que s'haurà d'incorporar posteriorment en el futur Pla general. A més, l'article 38 de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears, en el seu punt 2 especifica que els projectes de delimitació de sòl

urbà, contindran almenys, les determinacions bàsiques per a la identificació dels béns immobles del patrimoni històric. Aquest article exigeix un mínim per a la protecció dels béns, per tant, s'entén que no hi ha incompatibilitat a l'hora de presentar un catàleg (que ofereix una protecció major) amb el projecte de delimitació de sòl urbà.

Cal afegir que, com s'ha indicat anteriorment, la disposició transitòria tercera de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears, assenyala, entre altres, que per aquells municipis que no disposin del catàleg de protecció del patrimoni històric aprovat, aquest s'haurà de tramitar amb la primera revisió de l'instrument de planejament general. Entenent que pel municipi de Selva, el PDSU és el primer instrument de planejament, i cal incloure el catàleg per imperatiu de la Llei de patrimoni.

En tot cas, donat que la normativa d'aplicació és la LUIB, la qual recull la possibilitat d'aprovar una delimitació de sòl urbà en els municipis sense planejament, i s'han d'aplicar també els seus preceptes en la tramitació i aprovació del catàleg. És la disposició transitòria dotzena la que especifica, al punt 2.b, la tramitació que s'ha de seguir per l'aprovació definitiva del PDSU i, conseqüentment, la tramitació per aquest catàleg.

En definitiva, per a la redacció d'aquest catàleg s'ha seguit la normativa vigent aplicable en data d'avui, entre les quals cal assenyalar:

- Decret 571/1963, de 14 de març, sobre protecció dels escuts, emblemes, pedres heràldiques, rotllos de justícia, creus de terme i peces similars d'interès historicoartístic.
- Decret 2563/1966, de 10 de setembre, pel qual es declaren monuments historicoartístics i es col·loquen sota la protecció de l'Estat tots els monuments megalítics, coves prehistòriques i altres restes prehistòrics de les Illes de Mallorca i Menorca.
- Reial decret 2159/1978, de 23 de juny, pel qual s'estableix el Reglament del planejament urbanístic.
- Ordre de 7 de novembre de 1978 per la qual s'acorda declarar Monument historicoartístic d'interès local l'església parroquial de Selva (Sant Llorenç).
- Llei 16/1985, de 25 de juny, del patrimoni històric espanyol (LPHE)
- Llei 12/1998, de 21 de desembre, de patrimoni històric de les Illes Balears (LPHIB)
- Llei 6/1999, de 3 d'abril, de les directrius d'ordenació territorial de les Illes Balears i de mesures tributàries.
- Pla territorial insular de Mallorca, desembre de 2004 (PTIM).
- Decret 19/2007, de 16 de març, pel qual s'aprova el Pla d'ordenació dels recursos naturals de la Serra de Tramuntana (PORN).
- Resolució de 19 de novembre de 2009, del Consell Insular de Mallorca, referent a la declaració de bé d'interès cultural a favor de Ses Rotes de Caimari, Selva, publicada en el BOE núm.306, de 21 de desembre de 2009.
- Decret 14/2011, de 25 de febrer, pel qual s'aprova el Reglament d'intervencions arqueològiques i paleontològiques de les Illes Balears.

- Reglament general de la Llei 2/2014, de 25 de març, d'ordenació i ús del sòl, per l'illa de Mallorca (RGLOUS).
- Decret 49/2015, de 22 de maig, pel qual s'aprova el Pla de Gestió Natura 2000 de la Serra de Tramuntana.
- Llei 12/2017, de 29 de desembre, d'urbanisme de les Illes Balears (LOUIB).

2. METODOLOGIA SEGUIDA PER ELABORAR EL CATÀLEG

2.1 PUNT DE PARTIDA

La metodologia seguida en l'elaboració d'aquest catàleg ve pautada per l'element vertebrador que és la fitxa de cada un dels béns a protegir. En un primer moment, es va analitzar cada una de les fitxes que formaven el catàleg anterior elaborat el 2010 per l'Ajuntament de Selva i que no es va arribar a aprovar. Una vegada examinada la documentació presentada l'any 2010 a la Direcció Insular de Patrimoni Històric per l'Ajuntament de Selva, així com l'informe on s'esmenten les deficiències i observacions fetes pels tècnics de patrimoni històric, es va considerar la necessitat de millorar, completar i adaptar a la nova legislació aquest catàleg i, en conseqüència, combinar el treball de camp i les tasques d'investigació i documentació pròpies de la historiografia. Així s'ha acomplert amb la mateixa exhaustivitat tant la recerca de la bibliografia i cartografia existent en relació amb el municipi de Selva com el recorregut sistemàtic pel territori on l'observació directa, la recopilació d'informació mitjançant fonts orals i la valoració han quedat reflectides a cada fitxa del catàleg.

2.2 EQUIP REDACTOR

Un equip interdisciplinari ha intervingut en l'elaboració del catàleg per tal de treballar de manera coordinada, transversal i rigorosa. L'equip redactor ha estat conformat per arquitectes, arqueòlegs, geògrafs, personal jurídic, historiadors de l'art, administratius, etc. a fi de comptar amb els perfils imprescindibles en la configuració d'un document d'aquestes característiques. També s'han incorporat en aquest document els suggeriments i aportacions dels ciutadans que han contribuït a la millora del seu contingut i al caràcter col·lectiu del catàleg.

2.3 ESTRUCTURA I CONTINGUT DEL CATÀLEG

2.3.1 Béns culturals protegits

L'article 48 de la LUIB detalla quin són els elements que s'han d'incloure en un catàleg:

- monuments, immobles o espais d'interès històric, artístic, arquitectònic, paleontològic, formacions geològiques i elements geomorfològics singulars, arqueològics, etnogràfics o científics que, bé en funció de les seves característiques singulars
- béns de valor cultural de les Illes Balears que per la legislació sectorial hagin de ser objecte de preservació.

Els béns culturals protegits d'acord amb legislació especial, queden afectats per lleis sectorials distintes: els béns declarats d'interès cultural i els catalogats segons la legislació especial de patrimoni històric de les Illes Balears, així com els que són objecte de protecció per figures o instruments de planificació mediambiental, com ara el béns que quedin ubicats dins l'àmbit del paratge natural de la Serra de Tramuntana, i que es poden incloure dins el concepte de patrimoni històric de l'espai natural, essent-li per tant d'aplicació el que per ells s'estableix al PORN de la Serra de Tramuntana i dels espais de la Xarxa Natura 2000. Tots ells es regeixen per una normativa específica i s'han de recollir en el catàleg municipal que, en cap cas, no pot conferir-los un nivell de protecció inferior del que derivi de la legislació especial esmentada, i ha de fer referència expressa a la figura o instrument de protecció especial que l'afecta.

Al municipi de Selva, es troben béns d'interès cultural protegits d'acord amb la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears. Cal esmentar que la majoria dels BIC a Selva són conseqüència de proteccions anteriors a les Lleis estatal i autonòmica de patrimoni a excepció de la declaració de BIC de les Rotes de Caimari, el 2009.

A partir del Decret 571/1963, de 14 de març, sobre protecció d'escuts, emblemes, pedres heràldiques, rotlles de justícia, creus de terme i similars de més de 100 anys d'antiguitat, queden inclosos al catàleg com a BIC:

Creu de Can Costa o Creu de sa Plana (EH-04)

Creu de Valella (EH-02)

Creu de Moscari o Creu de llevant o Creu del Camí de Son Rebassa (EH-06)

Creu de Caimari (EH-05)

Creu de Camarata (EH-03)

A partir del Decret 2563/1966, de 10 de setembre, amb el que es declaren com a monuments nacionals totes les construccions megalítiques, coves prehistòriques i altres restes prehistòriques i protohistòriques de les illes de Mallorca i Menorca, independentment del seu estat, queden inclosos al catàleg com a BIC:

Sa Comuna (JA-45/13)
Es Castellet (JA-45/15)
Necròpolis de Cas Xorc (JA-45/09)
Cova de sa Coma Llarga (Cova negra) (JA-45/28)
Cova de Sa Coma Llarga (Cova de ses Dues Boques) (JA-45/29)
Puig des Castellot (Ses Figueroles) (JA-45/30)
Sa Torrenera (Es fornassos) (JA-45/27)
Cova de Ets Horts (JA-45/19)
Puig de Ses Coves d'en Galileu (JA-45/04)
Son Canals (JA-45/27)
Talaiot de So n'Ordre (JA-45/01 / JA-45/02)

Amb l'Ordre, de 7 de novembre de 1978, per la qual s'acorda declarar Monument Històric Artístic d'interès local l'església parroquial de Selva (AR-01), actualment BIC.

I finalment, la resolució de 19 de novembre de 2009 declara les rotes de Caimari (BE-J01) bé d'interès cultural (BIC), amb categoria de lloc d'interès etnològic.

Així, doncs, hi ha elements del catàleg que per decrets i ordres anteriors a la Llei 16 /1985, de 25 de juny, de patrimoni històric espanyol, passen a considerar-se BIC per la disposició addicional primera de la citada llei, on diu que els béns declarats amb anterioritat historicoartístics passen a tenir la consideració i a denominar-se BIC (Bé d'interès cultural).

Aquest fet explica que als expedients dels BIC anteriorment declarats historicoartístic manqui informació important com la delimitació de l'entorn de protecció del bé afectat, la identificació dels béns mobles vinculats a l'immoble o l'informe detallat sobre l'estat de protecció del bé. Davant d'aquesta situació, la fitxa del catàleg corresponent a cada un d'aquests BIC no només reflexa la informació de la declaració sinó que també incorpora informació que manca al contingut de l'expedient de declaració amb l'objectiu de protegir el BIC.

En una primera aproximació al cas particular de Selva, i situant-nos al mapa del patrimoni històric elaborat pel Consell de Mallorca, en el qual apareixen els béns amb una protecció singularitzada a través de la seva declaració com a Béns d'Interès Cultural (BIC) o com a Bé Catalogat (BC), (proteccions que estableix la legislació de patrimoni de les Illes Balears), podem assenyalar que, tot i la presència de béns declarats BIC a Selva, no hi ha cap bé catalogat (BC). Després d'haver realitzat aquesta immersió en el patrimoni del municipi de Selva, considerem que hi ha elements al catàleg que molt probablement podrien arribar a tenir categoria de BIC, així com recordar que l'absència total de BC al municipi sigui deguda més a un estat de congelació d'anàlisi del seu patrimoni que a una falta de rellevància d'elements patrimonials propis.

Aquest estat de la qüestió posa en relleu la importància de l'aprovació del catàleg d'elements, el qual protegeix els béns patrimonials d'aquest municipi polinuclear a la zona del Raiguer. El municipi de Selva ha acollit un creixement urbà i una pressió urbanística a sòl rústic sense documents normatius reguladors dins la segona meitat del segle XX i principis del segle XXI, la qual cosa no ha afavorit el desenvolupament desitjat en termes de protecció patrimonial.

Pel que fa a instruments de planificació mediambiental que protegeixen el patrimoni, constatem que alguns dels elements catalogats s'ubiquen dins l'àmbit del paratge natural de la Serra de Tramuntana, de manera que queden inclosos dins el concepte de patrimoni històric de l'espai natural, essent-li per tant d'aplicació el que per ells s'estableix al PORN de la Serra de Tramuntana (Títol tercer, Secció II. Capítol I : De la preservació del patrimoni històric, arqueològic, etnològic i cultural). En concret, la normativa del Catàleg integra el que s'estableix en els articles 67.3 i 69.3 del PORN. Pel que fa a les actuacions en aquests elements hauran de ser sotmesos a previ informe preceptiu i vinculant de l'organisme gestor dels espais natural protegits. L'art. 67.3 estableix que sense perjudici de les competències que puguin correspondre a l'òrgan substantiu competent en matèria de patrimoni històric, qualsevol actuació que afecti a béns del patrimoni històric ubicat dins l'àmbit territorial del Pla tenen la condició d'autoritzables i han de ser, per tant, sotmesos a previ informe preceptiu i vinculant de l'organisme gestor dels espais naturals protegits.

2.3.2 Plànols

La ubicació dels elements catalogats està indicada en els plànols del catàleg. Per la seva elaboració s'ha fet servir el sistema ETRS89, el sistema geodèsic oficial a Espanya per a la referenciació geogràfica i cartogràfica oficial d'elements en l'àmbit de la península Ibèrica i les Illes Balears segon el Reial decret 1071/2017, de 29 d'agost de 2007. La cartografia empleada en aquest catàleg ha estat d'1:1000 als plànols de sòl urbà i de 1.5000 als de sòl rústic.

PLÀNOL	ESCALA	CAPA	FONT	ESCALA FONT
SÒL URBÀ	1:1000	mtib_1000	MTIB 2006 – SITIBSA	1:1000
		toponímia_1000	MTIB 2006 – SITIBSA	1:1000
		carreteres	MTIB 2006 – SITIBSA	1:5000
		límit_municipal	MTIB 2006 – SITIBSA	1:5000
		VF2_nuclis	Elaboració pròpia PDSU	1:1000
		biniamar_lin_afegides	Elaboració pròpia	1:1000
		caimari_lin_afegides	Elaboració pròpia	1:1000
		moscari_lin_afegides	Elaboració pròpia	1:1000
		selva_lin_afegides	Elaboració pròpia	1:1000
		BIPA	Elaboració pròpia	1:1000
		cat_selva_pol_urba	Elaboració pròpia	1:1000
		cat_selva_l	Elaboració pròpia	1:5000
		entorn protecció camins i murs	Elaboració pròpia	1:5000
		Església sant Llorenç	Elaboració pròpia a partir del MTIB 2006	1:5000
		ruta_gotic	Elaboració pròpia a partir del MTIB 2006	1:5000
		ruta_gotic_barroc	Elaboració pròpia a partir del MTIB 2006	1:5000
Arqueo_selva_polygon	Elaboració pròpia	1:5000		

PLÀNOL	ESCALA	CAPA	FONT	ESCALA FONT
SÒL RÚSTIC	1:5000	MTIB5M_3D_10	MTIB 2010 – SITIBSA	1:5000
		toponímia_5000	MTIB 2010 – SITIBSA	1:5000
		carreteres	MTIB 2006 – SITIBSA	1:5000
		marc_fulla_pol	Elaboració pròpia a partir del MTIB 2010	1:5000
		limit_municipal	MTIB 2006 – SITIBSA	1:5000
		VF2_nuclis	Elaboració pròpia PDSU	1:1000
		PORN serra Tramuntana	SITIBSA 2018	1:5000
		binibona_pol	Elaboració pròpia	1:5000
		cat_selva_pol	Elaboració pròpia	1:5000
		cat_selva_l	Elaboració pròpia	1:5000
		Entorn protecció camins i murs	Elaboració pròpia	1:5000
		Entorn protecció síquies	Elaboració pròpia	1:5000
		Entorn_proteccio_Ponts	Elaboració pròpia	1:5000
		Església sant Llorenç	Elaboració pròpia a partir del MTIB 2006	1:5000
		ruta_gotic	Elaboració pròpia a partir del MTIB 2006	1:5000
		ruta_gotic_barroc	Elaboració pròpia a partir del MTIB 2006	1:5000
		Arqueo_selva_polygon	Elaboració pròpia	1:5000

Pel que fa als jaciments arqueològics, quan aquests conserven elements arquitectònics visibles, aquests es delimiten al plànol com a Zona Monumental amb de el seu corresponent Entorn de Protecció. En els casos en que els jaciments no tinguin encara identificada una zona monumental, únicament es delimita una superfície com Entorn de protecció, es fa de manera preventiva davant l'eventualitat de conservar-se restes susceptibles de protecció del subsòl.

2.3.3 Contingut i estructura del catàleg

El document vertebrador del catàleg és la fitxa particularitzada de cada element protegit, la informació que recull és una primera aproximació a l'element, una guia que hauria de ser ampliada i actualitzada amb l'objectiu de ser un document viu, de consulta freqüent i obert a apreciacions futures per tal de cercar la seva viabilitat i la seva perdurabilitat.

El Pla Territorial Insular de Mallorca aprovat definitivament pel Ple del Consell Insular de Mallorca, dia 13 de desembre de 2004 (BOIB núm. 188, de 31 de desembre) va tenir importants repercussions relatives a la catalogació dels elements patrimonials, com determinar quines tipologies s'han d'incloure en el catàleg i establir una fitxa tipus amb un esquema comú i uns camps obligatoris. Per altra banda i amb posterioritat al Pla Territorial, el Reglament general de la Llei 2/2014, de 25 de març, d'ordenació i ús del sòl, vigent en tot allò que no sigui incompatible amb la nova llei del sòl, recull nombroses determinacions sobre el catàleg

d'elements i espais protegits que s'han de respectar a l'hora de redactar un catàleg. Per aquests fets els camps de les fitxes són comuns a altres catàlegs municipals en pro d'una homogeneïtzació futura d'aquests.

Les determinacions del Pla Territorial de Mallorca que afecten als béns patrimonials vénen definides a les següents normes:

- Norma 46. Proteccions de conjunts urbans(ED)
- Norma 47. Catàlegs (ED)
- Norma 48. Elements etnològics (ED)
- Norma 49. Rutes d'interès cultural (ED)
- Norma 50. Rutes d'Interès paisatgístic (ED)

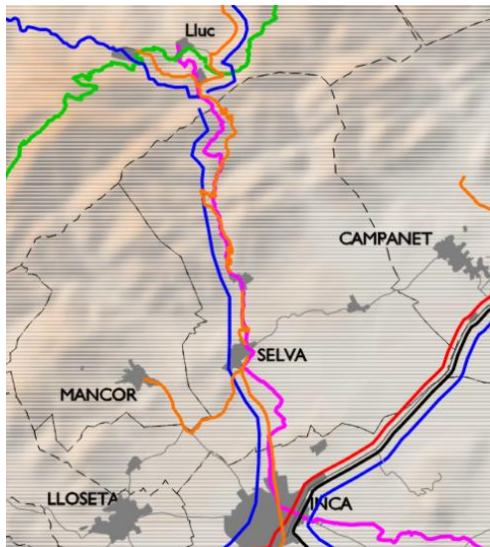
En relació a la protecció del conjunts urbans (norma 46), al municipi de Selva s'ha delimitat la zona de nucli antic als quatre nuclis urbans del municipi amb la categoria de bé d'interès paisatgístic i ambiental i amb la codificació BIPA : Selva (BIPA-28), Caimari (BIPA-29), Moscari (BIPA-30) i Biniamar (BIPA-31). L'objectiu d'incloure aquestes fitxes al catàleg és conservar la fesomia de la trama urbana originaria.

En relació al catàleg (norma 47), el Pla Territorial estableix el contingut mínim dels catàlegs, la necessitat de fixar el nivell de protecció que correspongui (incloent-hi una proposta d'estructuració de les proteccions) i d'elaboració d'una fitxa model amb els continguts mínims d'aquesta.

Quant als elements etnològics (norma 48), el Pla Territorial determina la inclusió dels elements etnològics següents: murs de pedra seca, marjades, fonts de mina, barraques de roter, forns de calç, cases de neu i barraques, rotlos de sitja, forns de carboner, camins empedrats i altres elements d'interès etnològic, com poden ser escars, pous, síquies, aljubs, safarejos, rellotges de sol, etc., que per la seva singularitat hagin de ser protegits.

Sobre les quatre rutes d'interès cultural (Norma 49) que identifica el PTIM, només el traçats de la Ruta del Barroc i la Ruta del gòtic afecten el municipi de Selva. La ruta del Gòtic s'inicia a Palma i segueix un recorregut per la resta de l'illa en què s'han seleccionat edificis o recintes gòtics, entre els quals està la Església de Sant Llorenç. A la Ruta del Barroc, tot i que la ruta passa pel municipi de Selva, no hi a cap element barroc seleccionat, no obstant la mateixa norma preveu la incorporació justificada de nous elements per a un major compliment dels objectius.

Sobre les rutes d'interès paisatgístic (norma 50) creades pel PTIM, només la Ruta Artà-Lluc GR-222, etapes 5 i 6, travessa el municipi de Selva. El traçat d'aquesta ruta té un valuós entorn natural, parets i marges de pedra en sec, molins, fonts i un important patrimoni arquitectònic i històric.

- 1.- Rutes Arqueològiques
- 2.- Rutes del Gòtic
- 3.- Rutes des Castells
- 4.- Rutes del Barroc
- 5.- Pedra Seca
- 6.- Artà-Lluç

Si bé la majoria de catàlegs segueixen les determinacions de les normes de PTIM, no s'ha d'oblidar que existeix una normativa posterior, la Llei 2/2014, de 25 de març d'ordenació i ús del sòl, desenvolupada per un reglament que dedica tota una secció als catàlegs d'elements i espais protegits. Encara que aquesta llei ha estat derogada per la LUIB, el Reglament general de la LOUS adaptat a la LUIB, és la normativa vigent que s'ha de seguir per a l'elaboració de qualsevol catàleg a l'illa de Mallorca.

L'art.125 del RLOUS, estableix l'objecte i funció dels catàlegs mentre que l'art.126 indica la tramitació establerta a la Llei i la seva vinculació amb la resta d'instruments d'ordenació urbanística. L'art.127 assenyala les determinacions dels catàlegs d'elements i espais protegits, que es complementen, amb els nivells de protecció que l'art.128 recull. La documentació que ha de tenir un catàleg, així com el contingut la fitxa individualitzada queda assenyalat als articles 129 i 130.

A l'apartat 5 de l'article 127, el Reglament general resol la interacció amb les determinacions del PTIM, que determina la inclusió en el catàleg municipal dels elements que, amb caràcter preceptiu, estableix el Pla Territorial Insular de Mallorca. Per tant conserven plena operativitat els mandats d'inclusió de determinades tipologies d'elements, però no les determinacions de les lletres b) i c) de l'apartat 1 de la norma 47, quant a l'estructuració dels nivells de protecció i les fitxes del catàleg.

Amb referència a les categories i subcategories s'han seguit les indicades pel Pla Territorial de Mallorca que al ser més detallades, permeten una millor classificació dels béns a catalogar i engloba les assenyalades a l'article 125 del reglament. De manera que les categories són les següents: jaciments arqueològics, arquitectura religiosa, escultura monumental religiosa i heràldica, arquitectura i enginyeria civil, arquitectura militar, béns etnològics, béns d'interès industrial i béns d'interès paisatgístic i ambiental. En alguns casos s'han dividit una categoria en subcategories segons les característiques singulars de cada una d'elles.

A continuació adjuntem el quadre de les categories i subcategories utilitzades amb la seva codificació corresponent:

CATEGORIA	SUBCATEGORIES	CODI
Jaciments arqueològics		JA-45/00
Arquitectura religiosa		AR-00
Escultura monumental religiosa i heràldica		EH-00
Arquitectura i enginyeria civil	Arquitectura civil	AE-A00
	Ponts	AE-P00
	Cases en sòl urbà de Selva	AE-US00
	Cases en sòl urbà de Caimari	AE-UC00
	Cases en sòl urbà de Biniamar	AE-UB00
	Cases en sòl urbà de Moscarí	AE-UM00
	Cases i possessions en sòl rústic	AE-R00
Arquitectura militar		AM-00
Béns etnològics	Murs de pedra seca	BE-S00
	Conjunts de marjades	BE-J00
	Fonts	BE-F00
	Molins, cases de neu, barraques de roter i eres	BE-M00
	Pous, sínies, aljubs	BE-P00
	Camins d'interès constructiu	BE-C00
	Conjunts etnològics	BE-CE00
Béns d'interès industrial		BII-00
Béns d'interès paisatgístic i ambiental	Espais paisatgístics i ambientals	BIP-00
	Carrers, barris, nuclis, conjunts	BIPA-00

JACIMENTS ARQUEOLÒGICS

El primer volum del catàleg de Selva recull les fitxes dels jaciments arqueològics, s'han inventariat tots els jaciments arqueològics que formen part del patrimoni històric de Selva. La definició de zona arqueològica o paleontològica ve determinada per les restes trobades en superfície durant la prospecció de camp realitzada, siguin aquestes de caràcter moble o immoble, així com per les trobades en superfície o al subsòl que hagin pogut ser documentades bibliogràficament.

Aquesta part del catàleg és una eina bàsica per a la investigació en tant document de consulta i la divulgació del coneixement històric del municipi pel que fa als jaciments arqueològics i paleontològics. L'Ajuntament de Selva va encomanar a l'equip format per Beatriz Palomar Puebla, Nicolau Escanilla i Antonio Micol la elaboració de les fitxes dels jaciments arqueològics, que es varen presentar independentment de la resta del catàleg al gener de 2015.

El format llavors presentat reunia tota la informació que, segons la normativa aplicable, ha de tenir un catàleg per a la seva aprovació. No obstant, el mateix equip ha procedit a adaptar les fitxes llavors elaborades al format que aquí proposem, comú per a tots els tipus d'element patrimonial susceptible de protecció.

Durant els treballs de documentació i prospecció, es pogueren identificar nous jaciments, elevant a un total de 43 el nombre de 30 jaciments catalogats fins a la data. D'aquests darrers jaciments, 12 foren publicats per J. Mascaró Pasarius l'any 1958 al Mapa General de Mallorca i declarats B.I.C. pel Ministerio de Cultura amb categoria de Monumento Histórico (B.O.E. 11/10/1966). Posteriorment, la Carta Arqueològica del municipi de Selva, promoguda pel Consell de Mallorca entre els anys 1990 i 1991, amplià l'inventari fins a un nombre de 30 jaciments. Un total de 9 dels jaciments del llistat no van ser localitzats pels autors (tots B.I.C. declarats el 1966) i es van donar per desapareguts. Aquests 9 jaciments han estat relocalitzats durant les prospeccions actuals. Els codis de catàleg donats pels seus autors s'han mantingut en l'actual catàleg, tot afegint-hi el codi JA al davant: Son Jover-Ca's Vicari (JA-45/01), Son Odre (JA-45/02), Camí de ses Forques (JA-45/03), Turó de l'Oratori de Crist Rei (JA-45/04), Carrer de Cristo Rei (JA-45/05), Son Fuster (JA-45/06), Hort d'en Cusseta (JA-45/07), Es Pedregar (JA-45/08), Ca's Xorc (JA-45/09), Font de l'Auxella (JA-45/10), Els Capers (JA-45/11), Can Pelluc (JA-45/12), Es Claper de Binibona (JA-45/13), Cas Jurat (JA-45/14), Es Castellet (JA-45/15), Font des Polls (JA-45/16), Es Castell Gran (JA-45/17), Son Arnau (JA-45/18), Cova Primera/dels Horts (JA-45/19), Cova de sa Palla/Es Comellar (JA-45/20), Can Pipa (JA-45/21), Puig de Son Canals/Son Llampaias (JA-45/22), Puig de n'Escuder/Cova dels Doblers (JA-45/23), Font dels Horts de Dalt (JA-45/24), Son Llampaias II (JA-45/25), Son Canals (JA-45/26), Els Fornassos (JA-45/27), Cova Negra (JA-45/28), Cova de les Dues Boques (JA-45/29), el Corral des Moro (JA-45/30).

L'any 2004 els treballs de J. Aramburu-Zabala donaren a conèixer nous jaciments, dels que hem pogut localitzar i catalogar els jaciments de Montaura (JA-45/42), Son Riera (JA-45/35) i Santiani Nou (JA-45/43). El jaciment de Son Maga l'hem identificat amb el de Es Fornassos-Sa Torrentera, prèviament catalogat com a JA-45/27, mentre que els jaciments que l'autor cita com a Son Odre i Son Canals, els hem identificat amb el jaciment catalogat de Son Jover-Ca's Vicari (JA-45/01). No ha estat possible documentar els jaciments de

Binibona, Es Castellet de Caimari, Sa Coma i Sa Veleta als que Aramburu-Zabala fa referència. En alguns casos no s'han trobat restes arqueològiques a les coordenades especificades, mentre que en d'altres ens ha estat impossible accedir a la zona. Davant la poca informació disponible sobre aquests possibles jaciments, s'ha optat per la seva no inclusió en el catàleg.

Finalment, el Corpus Cavernario Malloricense, inventari de coves i abrics publicat per J.A. Encinas l'any 2014, ha permès incorporar al nostre catàleg els següents jaciments: la Cova de sa Rosta (JA-45/34), la Cova de ses Figueroles (JA-45/36), la Cova de Binibona (JA-45/39) i la Cova Rotja (JA-45/40).

Les obres d'Antoni Ordinas han aportat referències històriques de jaciments que no havien estat inclosos anteriorment al catàleg i ens han permès completar la documentació d'un important número d'ells. Els jaciments no inclosos al catàleg dels anys 80 que incorporem al nou catàleg són Cas Coix (JA-45/37) i Son Ferrer (JA-45/38).

A part dels nous jaciments aportats per J. Aramburu-Zabala, per A. Ordinas i per J. A. Encinas, els treballs de camp realitzats per nosaltres ens han permès identificar i catalogar altres quatre jaciments inèdits: la Balma d'Alcanella (JA-45/31), el Mirador-Sa Teulera (JA-45/32), Binixiri (JA-45/33) i Son Canals II (JA-45/41).

Cal remarcar que les tasques de reconeixement i catalogació de jaciments han permès detectar algunes problemàtiques concretes a prendre en consideració i que han estat detallades a l'apartat de descripció de cada un dels jaciments afectats. D'altra banda, també han permès fer un primer esbós històric del territori de Selva en les primeres fases de la seva ocupació. L'actual catàleg ens permet assegurar l'existència de 12 jaciments amb ocupació prehistòrica, sent la Cova de Ses Figueroles (JA-45/36) el que correspondria a la fase més antiga d'ocupació del territori de Selva, possiblement durant el Calcolític. Pel que fa a la resta de cavitats arqueològiques, la seva cronologia és incerta.

Al Puig de Son Canals (JA-45/22) s'han pogut identificar materials ceràmics d'època talaiòtica, mentre que a la resta, Son Jover (JA-45/01), el camí de Ses Forques (JA-45/03), Can Pelluc (JA-45/12), el Puig de Son Canals (JA-45/22), Es Fornassos (JA-45/27), Es Castell Gran (JA-45/17), Santiani Nou (JA-45/43), la Cova Primera (JA-45/19) i Cas Coix (JA-45/37), la Penya de Montaura (JA-45/42), trobem materials posttalaiòtics. El jaciment millor conservat del Posttalaiòtic i amb millors possibilitats de investigació i posada en valor és el del Turó de l'Oratori de Crist Rei o Puig de ses Coves d'en Galileu (JA-45/04). Es tracta d'un impressionant poblat emmurallat que aprofita l'escarpament natural del terreny. Aquest jaciment presenta unes condicions immillorables per a la seva posada en valor, ja que és de fàcil accés i en una zona habilitada per a visites, amb zones de descans i pàrquing. Pel contrari, just al damunt hi té l'antic Oratori construït als mitjans del segle XX, mig esbucats pels moviments de terra de la mina de lignit que li passa per davall. Una actuació d'excavació i restauració arqueològiques a les zones no afectades per la construcció de l'Oratori serien un impuls per a la posada en valor del paratge.

L'ocupació romana també és important, reaprofitant molts dels assentaments post-talaiòtics com el Camí de Ses Forques, Can Pelluc (JA-45/12), Es Fornassos i Cas Coix, o creant-ne alguns de nous com Cas Jurat (JA-45/14), segurament associat al de La Bisbal, que se situa molt a prop. A tenor dels materials arqueològics

documentats, i tot i no presentar restes estructurals en superfície, el jaciment de Cas Jurat presenta un elevat potencial arqueològic per al coneixement de l'ocupació romana a Selva.

L'etapa que ha deixat més empremta a Selva és la islàmica, amb 15 jaciments documentats. Durant aquest període trobem un registre complert, en què hi dominen les estructures hidràuliques com Son Fuster (JA-45/06), l'Hort d'en Cusseta (JA-45/07), Es Pedregar (JA-45/08), la Font de l'Auxella (JA-45/10), la Font des Polls (JA-45/16), la Font dels Horts de Dalt (JA-45/24) i Son Llampaias II (JA-45/25). Aquests conjunts hidràulics normalment s'integren dins dels antics rafals o alqueries que es repartien pel terme com es veu clarament a Es Castell Gran, on molt a prop hi trobem les ocupacions del Mirador-Sa Teulera (JA-45/33) i de Binixiri (JA-45/32). Dins del nucli de Selva també tenim restes islàmiques, com les documentades a Son Arnau (JA-45/18), mentre que el Puig de n'Escuder i la seva vessant Nord (JA-45/23) i la Balma d'Alcanella (JA-45/31) obeirien a possibles refugis d'urgència davant la conquesta cristiana. Possiblement relacionats amb la conquesta cristiana, són els jaciments fortificats de Es Claper de Binibona (JA-45/13), Es Castellet (JA-45/15) i Es Castellot (JA-45/31). Tot i que el primer d'ells ha estat considerat a la documentació revisada com un talaiot circular, té alguns elements, compartits parcialment amb els altres dos, que ens permeten posar en dubte aquesta adscripció i proposar la hipòtesi que els tres jaciments conformessin un sistema triangulat de vigilància. En definitiva, Binibona, Es Castellet i Es Castellot haurien pogut ser construccions defensives islàmiques davant la conquesta cristiana per protegir l'accés a l'interior de la Serra de Tramuntana on, com a la Balma d'Alcanella (JA-45/31) o a Almallutx, es trobava refugiat el gruix de la població que hauria pogut fugir. Segurament a les tasques defensives i de vigilància se li sumaria el Puig de n'Escuder (JA-45/23).

La potencialitat per documentar un aspecte poc conegut de la conquesta catalana, com són els sistemes de vigilància defensiva islàmics, fan totalment aconsellable la realització d'un projecte arqueològic d'excavació i estudi d'aquests tres jaciments. La seva posada en valor seria un fort atractiu cultural i una revalorització de les rutes senderistes del municipi.

ARQUITECTURA RELIGIOSA AR

Comprèn aquells edificis destinats al culte sagrat o espais de peregrinació, com ara esglésies, oratoris, capelles, ermites, convents, rectories, cementiris, etc. Cada un dels nuclis de població del terme de Selva té una església pròpia, entre les quals destaca l'església de Sant Llorenç de Selva, declarada BIC l'any 1978. Una de les primeres que es va construir va ser l'església de Biniamar dedicada a Santa Tecla (iniciada abans de 1618). A Moscarí es va construir l'església de Santa Anna i a Caimari l'església Vella o oratori de Sant Jaume, que s'inicià l'any 1732 i més endavant l'església dedicada a la Immaculada que no es va aixecar fins l'any 1890.

Igual que esglésies també hi ha diversos cementiris: a Selva els enterraments es realitzaven dins els temples de Sant Llorenç o a l'antic fossar, situat vora l'església, fins que l'any 1820 es va iniciar la construcció del nou Cementiri Rural de Selva. D'aquesta època són els cementiris de Biniamar (1814) i el de Moscarí (1843), mentre que a Caimari no es va construir cap cementiri. Els difunts es guardaven a la Caseta dels Morts, a la Rota de s'Escolà a l'àrea des Castellet, fins que eren traslladats al cementiri de Selva.

Les monges franciscanes es varen establir arreu del terme de Selva és per això que ens trobem amb els convents de monges Franciscanes a Selva, Caimari, Moscari i Biniamar.

ESCULTURA MONUMENTAL RELIGIOSA I HERÀLDICA EH

Dins la categoria d'escultura monumental religiosa i heràldica es relacionen amb una fitxa individual els monuments religiosos i les creus de terme dels diferents nuclis.

S'indica a cada una de les fitxes afectades per l'aprovació del Decret 571/1963 sobre protecció dels escuts, emblemes, pedres heràldiques, creus de terme i peces similars d'interès històric artístic que reben la protecció de BIC. Sobre la qüestió dels escuts, emblemes o peces similars s'ha considerat més apropiat incloure'ls dins la fitxa de les cases o possessions a les quals pertanyen i no crear una fitxa nova.

ARQUITECTURA I ENGINYERIA CIVIL AE

S'inclou com arquitectura i enginyeria civil aquella relacionada amb el creixent i desenvolupament del nucli: els edificis públics, les cases dels nuclis urbans, les cases de pagès i les possessions com a centres econòmics i socials en el sòl rústic.

Per a una millor comprensió dels elements a catalogar s'han fet quatre subcategories amb els seus corresponents codis:

AE-A00 Arquitectura civil:

Aquí s'inclouen les fitxes dels ajuntaments, escoles, rentadors, rectories, etc.

AE-P00 Ponts:

Aquest apartat recull els ponts que per les seves característiques han de ser catalogats. En aquest punt cal assenyalar que el pont d'En Llobina, ha quedat exclòs del catàleg vist que, malauradament, no queda cap resta del pont, demolit per les obres de millora a la carretera Ma—2131 (Moscari-Campanet) l'any 2015.

AE-U Cases en sòl urbà:

Normalment ubicades a un entorn urbà, compartint parets mitgeres amb les cases del costat i condicionades al parcel·lari urbanístic. Aquesta subcategoria s'ha subdividit segons el nucli amb els següents codis:

AE-US00 Selva

AE-UC00 Caimari

AE-UB00 Biniamar

AE-UM00 Moscari

AE-R00 Cases en sòl rústic:

Malgrat que no s'ha considerat necessari fer una distinció entre cases de pagès i possessions, sí que és convenient explicar la diferència entre unes i altres. Així les cases de pagès solen ser de menors dimensions i destinades a residència d'una sola família, i les possessions eren grans propietats que acollien senyors i pagesos, i eren el centre, entorn del qual girava tota l'organització de la producció agrària. Amb el temps, les cases de possessió s'han adaptat als canvis de la manera de viure i s'ha transformat en funció de les noves necessitats. Actualment es destinen a habitatge del que encara continua treballant la terra, segones residències o s'han reformat per destinar-les a usos turístics, una mostra d'això és Can Marquesí, que a l'informe de patrimoni de data 23 de març de 2004 s'indicava que havia d'introduir-se la fitxa d'aquesta possessió però a data d'avui ja no queda res digne de protecció degut al nou ús.

Normalment les possessions es situen aïllades i envoltades de conreus, ara bé, en trobem algunes a prop de pobles i d'altres inclús absorbides pel nucli urbà. Estan formades per vàries dependències destinades a diferents funcions: cases dels senyors, cases dels amos, casa del molí, etc. Aquestes dependències, de no més de dos aiguavessos, s'organitzaven de manera lineal, de manera dispersa o agrupades entorn un espai a cel obert, tancat o no, identificat com clastra.

Les parts d'una possessió són generalment les següents:

Clastra: és un espai a cel obert, tancat pels 4 costats, sobre el qual s'obre l'accés principal a la casa i les dependències més significatives. Hi ha dos tipus principals de clastra: les que tenen un o dos costats tancats amb parets, on en un d'ells s'obre el portal forà; i les que estan envoltades per cossos d'edificacions que connecta amb el portal forà a través d'un pas obert cap a l'interior.

Portal forà: és el portal d'accés principal des de l'exterior a la clastra o al pas cobert i obert.

Les formes més tradicionals dels arcs són: rodó (o mig punt), romà, rebaixat o ogival. Les dovelles són de marès i de vegades hi trobem l'escut familiar damunt la clau.

Pas cobert i obert: sol tenir un pedrís per seure i de vegades un accés a la capella o altres dependències. Està cobert per un forjat de bigues de fusta o amb una volta de mig punt (canó) o d'aresta. A través del pas s'arriba a la clastra per un segon arc més ample que el portal forà.

Cases dels amos o pagesos: ocupen una o dues sales. Es distribueixen en un menjador comú i una llar que pot estar situada a un racó, al fons o separada. Algunes llars tenen el cossi per fer la bugada amb lleixiu de cendra i aigua calenta.

Elements a destacar: la llar, el faldar, la taula, el banc o pedrís per seure, rebosts per guardar els queviures.

Cases dels senyors: A partir del segle XVII comença la construcció de les grans cases de possessió i les ampliacions de les existents. Generalment es situen en la planta pis i tenen una gran sala d'entrada que serveix de distribuïdor de les cambres. L'accés a les cases dels senyors es feia per una escala oberta directament a la clastra o des del pas del portal forà.

Capella: és una estança petita, just per l'altar i dos reclinatoris (pels senyors) amb un gran portal per seguir els oficis des de l'exterior. És important la seva situació: amb accés des del portal forà, des de la clastra, o adossada a les cases, o amb accés des de les cases dels senyors. Cobertes amb un forjat de bigues de fusta o amb voltes d'aresta.

Torre: A partir del segle XIV i sobretot al segle XIX en algunes cases de possessió es varen construir algunes torres, més aviat amb funcions de refugi i mirador que amb funcions de defensa. Les torres poden estar completament aïllades o adossades amb accés a la primera planta.

La planta és quadrada o rectangular i solen tenir una alçada considerable, entre 15 i 20 metres, amb petites finestres. Devien tenir funció residencial perquè s'han trobat restes de mobiliari.

Estables: són grans edificacions senzilles per allotjar el bestiar, però sovint servien per allotjar també als pagesos. A la part superior hi sol ser la pallissa per guardar la palla.

Tafona: és una construcció auxiliar de les possessions olivereres allà on s'instal·la la maquinària per premsar l'oliva. És un espai ample, cobert i d'una alçada entre sis i set metres, on es substitueix la paret central per uns pilars o per uns arcs travessers.

No és difícil trobar algun cup i una petita premsa que utilitzaven per fer vi. El cup era un dipòsit o pou que solia ser de pedra on es pitjava el raïm per treure el primer molt. Un cop premsat i fermentat es col·locava dins botes que s'emmagatzemaven al celler. (A l'apartat de béns industrials es fa una descripció més detallada d'aquest element).

Porxades: A les possessions no es solien construir porxades però si n'hi ha alguna per protegir els carros i les galeres.

Lògies i galeries: Les galeries no són elements comuns a les possessions però de vegades en trobem formats per columnes i llindars o suportats per arcades.

Aljubs i sistemes hidràulics: A les possessions es recollia l'aigua de les muntanyes en grans aljubs descoberts, devora les cases, que servia per regar els horts. L'aigua per beure s'emmagatzemava als aljubs coberts i a les cisternes situades al mig de la clastra.

Cine de Selva

Gràcies al llibre de Francesca Bayona Solivelles, *El cinema a Selva: història d'una il·lusió*, el qual conté un estudi de l'evolució de les sales de projecció cinematogràfica a Selva, hem pogut conèixer l'existència del Salón Xilvar que ocupava un casal al carrer de la Noblesa de Selva, avui en dia desaparegut i per tant no catalogat.

ARQUITECTURA MILITAR AM

En aquest apartat tenim les construccions i edificis destinats a finalitats militars i de defensa.

Al terme municipal de Selva tan sols hi havia tres construccions militars, concretament tres torretes de les quals, com a exemple d'aquest tipus de construcció, només podem veure la torreta de Son Penya, si bé el seu estat de conservació no és bo. Avui dia, la torreta de Son Sastre ha desaparegut reconvertint-se en habitatge i la de Santiani està molt deteriorada.

Als arxius militars de l'illa, no hem trobat cap informació relativa a un ús de defensa però antigament, i sempre segons fonts orals reflectides als llibres, des de la torreta de Santiani s'hi passaven avisos amb banderes que es feien onejar des del terrat, a les torres situades més cap a Alcúdia. Sí que hi ha constància de què aquestes torretes formaren part d'un sistema de telegrafia òptica militar: La primera torre coneguda era la de Son Penya, que transmetia el senyal a la de Son Sastre i continuava per les terres de Santiani on es trobava la torreta que rep el mateix nom.

BÈNS ETNOLÒGICS BE

La norma 48 del Pla Territorial de Mallorca especifica quins elements etnològics s'han d'incloure al catàleg així doncs distingirem diferents tipologies que reben un codi diferent.

BE-S00 Murs de pedra seca:

La paret o pedra seca, també anomenada pedra en sec o marges, és una tècnica de construcció tradicional i popular que es fa a partir de pedres encaixades sense l'ús de cap mena d'argamassa per unir-les. D'aquí el seu nom: la paret és seca, no s'ha usat cap pasta.

Els marges o murs de pedra seca són parets de pedra, la funció principal de les quals és sostenir la terra en els costers d'elevat pendent. Sorgeixen així, entre els diferents murs, unes franges anomenades marjades aptes per al conreu. Amb aquests sistemes s'arriben a marjar terrenys que assoleixen, en els casos més extrems, el 70% de talús, encara que normalment aquest es troba entre el 20 i el 30%.

Les diferents parts del marge són:

Assentament: Primeres pedres, les més grosses de tot el marge. Es col·loquen dins l'escombra.

Sostreig o Sostrada: Pedres grosses desiguals que es posen a continuació de l'assentament.

S'utilitzen per igualar el nivell fins a arribar al ressalt.

Ressalt: Roca o tapiot que es troba quan es fa l'escombra i que no es pot llevar.

Capginya: Pedres més o manco rectangulars, col·locades una damunt l'altra. Uneixen dos marges, i permeten que si un dels dos cau, l'altre aguanti.

Filada de dalt: Pedres que tanquen i adornen el marge. Són també més o manco rectangulars. Constitueixen l'acabament a la part superior, de forma que la superfície estigui anivellada, alhora que dona consistència al marge en el cas que el pedreny sigui molt petit.

Còdols: Pedres més rodones que sobren quan es fa el marge. S'utilitzen, juntament amb el reble, per reomplir-lo.

Reble: Pedres de grossària petita, no útils per paredar, amb les que s'omple l'espai entre el parament i la terra. La funció d'afavorir el drenatge és primordial a l'hora d'assegurar la durada del marge.

Talús: Inclinação donada al marge per tal d'oferir més resistència al terreny que conté. Aquesta inclinació varia segons l'alçada del marge i l'empenta de la terra.

Escombra: Excavació feta perquè el marge tingui un bon assentament i no llenegui, i per evitar també que amb el fet de llaurar i altres feines del camp quedi descobert.

Esbaldrec: Obertura produïda en un marge per enfonsament de part del material que el compon.

Rasant: Anivellació del marge per poder assentar-hi la filada de dalt. A vegades el marge s'acaba amb la col·locació d'aquesta rasant.

Braó: Paret de pedres que es situa darrere el parament principal del marge per donar-li major consistència. Algunes vegades és utilitzat per amagar el sobrant de pedra i quan consta tan sols d'una o dues filades de pedra evita que amb els treballs agrícoles es derrueixi la part superior del marge.

Segons l'acabat, podem distingir diversos tipus de paret:

Paret amb esquena d'ase: Es diu d'aquella que l'acabat es fa en verd (amb ciment o argamassa) formant un angle agut.

Paret Cabrera: Es diu d'aquella que té la darrera filada que sobresurt considerablement del nivell del parament. La funció és evitar que el bestiar caprí la pugui sobrepassar. És utilitzada per separar la garriga dels conreus i també per tancar les zones d'hort.

Paret de mig punt: Es diu d'aquella que té la part superior acabada en forma rodona, de secció semicircular.

Paret amb corona: És aquella que té la darrera filada feta de pedres de caire rectangular, totes d'altura similar (uns 25 cm). La funció d'aquesta corona és cloure bé la paret i evitar que, si està construïda amb pedres petites, s'esbaldregui amb facilitat. Aquest tipus de paret pot ser d'encadenat d'una pedra o de doble encadenat.

Paret amb bardissa: Paret d'altura no superior al metre i sobre la qual se situa, travada amb pedres, una barrera de branques, normalment d'ullastre.

Paret toma: Paret feta amb una pedra sobre l'altra, que solament se sol fer per un any.

Rasant: Paret de poca altura sobre la qual es col·locava filferro. Com és evident, aquest tipus de paret és més recent.

Paret de lloses: Per delimitar l'espai es poden col·locar grans lloses en posició vertical. Es forma així una paret de poca alçada.

BE-J00 Conjunt de marjades:

Al terme de Selva destaquen les rotes de Caimari(BE-J01) declarades BIC el 2009, situades entre el torrent de sa Mosquera, el puig de sa Creu i el puig de n'Escuder. Al costat de la ruta tradicional d'accés al monestir de Lluc, i de la carretera de Caimari a Lluc, cosa que fa que siguin molt visitades i estiguin entre les marjades més conegudes de Mallorca.

BE-F00 Fonts:

Donades les característiques pluviomètriques de les Illes Balears, la forma d'utilitzar l'aigua superficial, dels torrents i de les fonts, i de captar l'aigua subterrània es va convertir al llarg de la història en una part fonamental de la transformació antròpica del paisatge, per aquesta raó varen ser nombroses les fonts, els molins d'aigua i les obres hidràuliques.

És important saber que s'entén per font de mina ja que es aquesta terminologia la que recull el Pla Territorial. Les fonts de mina són unes galeries paredades, excavades per arribar a la capa freàtica i donar sortida a l'aigua per gravetat. S'usen per a l'obtenció d'aigua per al rec, el consum humà i del bestiar. Les fonts estan situades a planes, vora torrents o integrades dins les marjades. Algunes mines són excavades en el terreny i altres aprofiten una paret de la canalització d'un torrent com a mur lateral.

L'accés a la mina es fa per una única obertura transitable. Quan la mina és de molta llargària, hi ha pous que deixen passar l'aire i permeten entrar-hi o treure'n materials. En algun cas, en aquest accés complementari hi ha escales cobertes per una estructura de pedra en sec.

També poden incloure escales per a accedir al portal de la mina, formes d'acumulació de l'aigua fora de la mina i síquies de conducció de l'aigua fora de la galeria per dur-la cap a safareigs.

Les formes més habituals de cobrir la mina són la coberta allindanada (formada per lloses, i les constituïdes per pedres col·locades de fil, que formen majoritàriament voltes de canó) i les de coberta apuntada. Per conduir l'aigua s'empren canaletes de teula o síquies de pedra situades arran d'una de les parets o enmig de la mina.

BE-M00 Molins d'aigua i de vent, cases de neu, barraques de roter i eres:

El **molí d'aigua** és el que usa la força de l'aigua del torrent per moure la mola i extreure l'aigua del mateix torrent, amb l'objectiu de recollir-la, conduir-la als conreus i tornar-la al torrent. Aquests molins solien tenir la roda horitzontal. Per donar més pressió a l'aigua la feien passar pel cup, pou de 2 a 8 metres d'alçada situat al costat del molí. L'aigua entrava al molí a través de la sagetia i donava impuls a la roda d'àleps que iniciava el moviment de la mola. L'aigua era conduïda al safareig o distribuïda per les síquies per regar els conreus. Els molins d'aigua del terme de Selva es concentren al torrent del Pont d'en Blai i sobretot al torrent del Massanella, per això, tant per fonts orals com escrites, sempre s'ha parlat dels quatre molins d'aigua Massanella; Molí de Can Cusseta o de Son Fuster, Molí d'en Ponsa, Molí de Can Cota i Molí d'aigua de paper. Aquests molins reconduïen l'aigua per regar les finques properes. És important destacar l'obra hidràulica creada amb aquest objectiu a la zona d'Inca, Selva, Campanet i Búger.

Malgrat els molins d'aigua eren nombrosos, només s'han pogut localitzar cinc molins d'aquest tipus a tot el terme municipal (els quatre molins del Massanella i Can Eufrasia, al torrent de Búger).

Per altra banda tenim el **molí de vent fariner** que és el que utilitza la força del vent per moldre principalment gra (farina). La torre dels molins de vent fariner és rodona. Està feta amb maçoneria de pedra i de morter o amb carreu de marès, i pot tenir tres, quatre o cinc pisos, comunicats a través d'una escala de caragol. El darrer pis està construït amb dues o més jàsseres d'alzina i el trespol és de posts de fusta de pi, que suporten el pes de les moles i de la resta de la maquinària. En els molins de torre ampla, les moles són al darrer pis de la torre, mentre que als molins de torre estreta les moles són a la part inferior, dins una habitació anomenada 'obrador'. Al terme de Selva només hi ha tres molins de vent fariners; el Molí Nou, el Molí d'en Bufa i el Molí d'en Llorençó.

També cal citar la particularitat des molí de Can Pipa, es tracta d' un molí modern, amb una maquinària moguda per electricitat, la fitxa del qual queda recollida a l'apartat de bens industrials.

Dins aquesta subcategoria de molins, forns de calç, barraques de roter i eres, trobem també **les cases de neu**. Una de les activitats més tradicionals de les muntanyes de Mallorca era l'emmagatzematge i comercialització de la neu per usos medicinals, gastronòmics i com a conservant. Era una activitat temporal que feien sobre tot els joves dels pobles per la seva duresa. Hi va haver nevaters a Selva i Caimari fins principis del segle XX. Les cases consistien en un clot artificial o dipòsit excavat a terra i delimitat per un marge fet amb la tècnica de pedra en sec. El pis interior era cobert per càrritx, excavat en roques o empedrat. Només comptaven amb una porta a un dels costats que permetia l'accés al dipòsit. Les dues parets laterals de la casa sobresortien del nivell del terreny circumdant i a cada una s'hi obrien les bombarderes (finestrans) que amb la fillola situada sobre l'ampit i lleugerament inclinada cap a dins, permetien la introducció de la neu. Junt al clot s'aixecava un porxo o habitatge pels nevaters format per un sol departament amb xemeneia. Completaven el conjunt una sèrie de marges i parets que facilitaven l'arreplega i l'acumulació de les flòbies de neu transportades pel vent, així com els camins construïts per transportar la neu en forma de blocs de gel (anomenats pans de neu). Malgrat la importància del comerç de la neu al terme de Selva, avui només s'ha localitzat una casa de neu, al costat de Ses Figueroles.

Dins el terme municipal trobem un altre element etnològic important; **Les barraques**. Aquestes són construccions de pedra seca que s'utilitzaven com a refugi en els dies de mal temps i també com habitatge. Hi ha barraques de roter, de carboner, de llenyater i de pastor.

Les barraques de roter són un tipus de barraca característic que feien tant una funció de refugi com d'habitatge ocasional.

La rota és una parcel·la de bosc, muntanya o erm, és a dir, de terra amb poca productivitat: una "tierra rota" (d'allà el seu nom) i que treballaven els roters (que eren els parcers, últim grup social dins l'estructura de la pagesia). A canvi d'una renta molt petita, els roters cultivaven una terra que al senyor no l'interessava per la

seva pobresa i llunyania de la possessió i aquest obtenia uns diners i la neteja de la rota evitant així possibles incendis.

Les barraques eren construïdes pels mateixos roters i per tant molt senzilles però importats si tenim en compte que el seu ús i construcció va continuar fins a mitjans del segle XX.

Generalment són de planta rectangular encara que si l'orografia ho requereix, aquesta pot variar, fins al punt que algunes aprofiten penyals o marges com a parets construïdes de pedres, de dimensions reduïdes (entre 4 i 12 metres de llargària i 3 o 4 metres d'amplària). La coberta amb teules se sosté per bigues d'ullastre, d'olivera o d'altra fusta que es trobi a l'abast ben atapeït per impedir el pas de la pluja. La planta era d'una sola habitació distribuïda de forma diferent, algunes tenien fins a tres espais; un per l'ús del roter, la llar i el tercer per l'animal de càrrega. El portal, que solia ser l'única obertura, sempre estava situat en una de les façanes llargueres. Generalment no hi havia finestres si bé a vegades es poden trobar petits finestrons. És comuna, com en altres construccions, la presència de petits buits a la paret com armari de rebost.

No s'ha fet fitxa de Les cases de roter de sa rota d'es Carter i la de sa cova d'en Tonet, ja que estan incloses dins el BIC de les rotes de Caimari. Per altra banda la casa de roter situada a la finca pública de ses Figueroles no té fitxa unitària, degut a que es troba en estat de ruïna.

Les eres són testimoni de l'expansió que assoliren el cultius sobretot de blat i civada a Mallorca. La majoria de les possessions tenien a prop una era. Només es requerien dues condicions per bastir l'era, la possibilitat de sembrar cereals i tenir una exposició al vent suficient per permetre separar el gra de la palla. El gra queia a terra i s'havia d'ererar, ja que es barrejava amb les restes de plantes i llavors. Amb un erer (un garbell gros per porgar) que es col·locava damunt unes forques d'ullastre i que en funció de si s'havia batut ordi o blat canviava de malla, sacsejant l'erer el gra passava i els restes (anomenats Baleigs) quedaven aconseguint el gra que havia de ser venut o consumit.

En un primer esborrany del present catàleg, les eres havien d'ocupar un apartat propi, però després de realitzar les fitxes d'arquitectura civil i estudiar la informació obtinguda sobre les eres, es va considerar més apropiat incloure-les dins les possessions i cases senyorials on es situen. S'ha fet una excepció amb l'era de Son Cavaller.

BE-P00 Pous, sínies, aljubs i altres:

Sota aquesta subcategoria es recullen les fitxes dels pous, aljubs, sínies i rotlos de sitja, basses i síquies.

Els pous són excavacions verticals al terreny, generalment en forma cilíndrica amb les parets de pedra, fins uns profunditat suficient per aconseguir arribar a l'aigua subterrània. A l'obertura es protegeixen amb un brocal.

Els aljubs (de l'àrab hispà aljúb, i aquest, al seu torn, de l'àrab clàssic al-ğubb, pou) són uns dipòsits d'obra destinats a desar aigua potable, procedent de la pluja recollida de les teulades de les cases, que es condueix mitjançant canalitzacions.

Una de les tècniques més utilitzades per la captació de les aigües subterrànies per regar era **la sínia**. Les sínies consten d'un engranatge de dues rodes, la petita, horitzontal, que transmet el moviment circular de la bèstia a la roda vertical, i la més gran, que eleva l'aigua del pou. Per aquesta finalitat, la roda vertical disposava d'una sèrie de cadufs o recipients de fang amb el fons foradat, units a una doble corda o una cadena. Accionats per la roda vertical els cadufs baixen al fons del pou per omplir-se i tot seguit puguen per abocar l'aigua a un recipient que posteriorment la derivi a un safareig o directament a les síquies.

També s'inclouen **les basses** per emmagatzemar aigua de pluja. Les basses tradicionals estaven impermeabilitzades amb argila compactada en el fons, tenien les parets fetes de pedra seca o aprofitaven unes característiques del terreny favorables a la impermeabilització natural. També es podien fer enterament de pedra seca impermeabilitzades amb calç. Les basses recollien l'aigua d'una petita conca en la qual s'hi feien uns canals de terra que arrebegaven l'aigua i la conduïen cap a l'entrada de la bassa. Les basses tradicionals s'aprofitaven especialment per l'abeuratge dels ramats. A Caimari trobem varies basses, que s'han descrit dins la fitxa de la comuna de Caimari.

També cal destacar les construccions per la canalització de l'aigua, com **les síquies** que porten l'aigua des dels llocs de captació (rius, torrents, pous...) fins a les poblacions o camps de conreu. Les síquies estan excavades directament en terra, amb un caixer de terra, argamassa, morter, pedra o formigó arran de terra, amb murs de contenció de pedra.

BE-C00 Camins d'interès constructiu:

Tal com preveu el Pla territorial de Mallorca a la Norma 50 Rutes d'interès paisatgístic (ED) i per tal de difondre la realitat patrimonial, promoure la seva conservació i potenciar el seu coneixement i comprensió, es varen crear tres rutes d'interès naturalístic, de les quals només la ruta Artà – Lluç afecta el municipi de Selva. La ruta Artà-Lluç o GR-222 és el segon sender de gran recorregut de Mallorca, creat pel Consell Insular de Mallorca i homologat provisionalment per la "*Federación Española de Montañismo y Escalada*". Consta de diferents etapes, l'etapa 5 és la que afecta Selva: la ruta Selva - Caimari (Etapa 5.1) i Caimari – Lluç (Etapa 5.2). Pel que fa a la Norma 49 Rutes d'interès cultural (ED), el recorregut que inclou a Selva és la Ruta del Gòtic que s'inicia a la Ciutat de Palma per continuar el recorregut per la resta de l'illa on es va seleccionar una fita a Selva: la parròquia de Sant Llorenç. La Ruta del Barroc passa per Selva però encara no està prou desenvolupada.

En la construcció dels camins, la tècnica de la pedra en sec és una constant; ha estat utilitzada per fer el paviment, en la delimitació del camí, en els murs de sosteniment fins i tot en els sistemes per superar el curs d'aigua hidràulics. La qualitat tècnica d'aquestes construccions és molt variable, atès que depèn de la importància del camí, l'antiguitat de la construcció i de la intervenció de margers professionals.

Es poden fer diferents classificacions dels camins per exemple pels usos (camins nevaters, carboners...) o per l'amplària i el nivell d'elaboració. En aquest últim cas podem classificar els camins en:

Tiranyes: fets pel pas de la gent i pràcticament sense obres de condicionament.

Camins de ferradura: camins preparats per al pas d'un animal amb el seu bast.

Camins de carro: són vies de comunicació més amples que permeten el pas d'un carro.

Els camins de ferradura i carro més importants eren empedrats per assegurar-se una millor conservació del camí.

Els elements més importants d'un camí són els següents:

Escopidors o Parabandes: Pedres de gran grossària, situades al costat dels camins, que serveixen per delimitar-los i evitar una possible sortida.

Ratlles o Ratlletes: Filada de pedres allargades que sobresurten un poc sobre la resta del paviment.

Col·locades un poc esbiaixades i a trams més o manco regulars, tenen la funció de desviar l'aigua del camí.

Passadores: Conjunt de pedres col·locades en el llit d'un torrent, amb la cara superior plana, que permeten el pas d'un costat a l'altre del curs d'aigua.

Cadena: Filada de pedres de forma rectangular, que delimita o divideix el paviment. La seva funció és la de reforç.

No s'ha inclòs dins d'aquest catàleg el camí de Sa Coma d'en Mairata vist que no té cap interès constructiu.

BE-CE00 Conjunts etnològics:

Es tracta de conjunts de rotlos de sitja de carboner, pous, i forns de calç situats a terreny rústic.

Dins dels BIP-02 Comuna de Caimari i BIP-04 Comuna de Biniamar, també es cataloguen entre d'altres, sitges i forns de calç.

Els forns de calç (forns carboners o forns de llenya)

Són forns que s'utilitzaven per obtenir calç viva (òxid de calç) utilitzant pedra calcària (carbonat càlcic).

La calç tenia diferents usos com; emblanquinar els interiors i exteriors de les cases per millorar les seves condicions sanitàries i tècniques, per desinfectar les dependències del ramat, els pous i cisternes, per als enterraments, com a medicament (per ossos fluixos i curar cremades) i a la construcció (com a morter i per aterracar).

Convertir les pedres en calç era un autèntic ofici. El calciner abans d'encendre el foc preparava una o dues barraques per dormir i menjar, ja que, una vegada encès el foc, la feina continuava fins que es tapava el forn i s'obtenia la calç. Per evitar la humitat, els forns de calç s'encenien entre abril i setembre i la resta de l'any el calciner es dedicava a altres menesters com la recollida de llenya.

Per construir un forn de calç, es triava un terreny amb un pendent considerable i amb abundància de pedres i llenya. A continuació, es feia un clot al terra d'uns dos metres de fondària i quatre metres de diàmetre que determinava la seva capacitat. Seguidament es construïa la caixa, que era una paret de pedra en sec amb

les juntes fetes d'argila, que constituïa l'olla. Després, es deixava una obertura anomenada portada entre 1,5 i 2 metres aproximadament; a més es reforçava amb dos troncs entravessats que es deien tafarres per on s'introduïa la llenya i la pedra. Finalment, a la part posterior es col·locava una pedra plana que es deia enfonadora.

Les pedreres

L'activitat minera a cel obert i les antigues pedreres de Selva varen esgotar la vida útil fa una trentena d'anys i actualment es troben en desús i totalment abandonades. Algunes de les més rellevants eren per exemple: Sa cantera Es Campassos, sa mina de Son Odre o la pedrera Camp d'en Pou. Després d'analitzar la situació avui i de ponderar la seva inclusió o no en el catàleg, l'equip redactor ha acordat no incloure'ls dins el Catàleg, tot i tenir el coneixement i havent-les ubicades degut a que no queden vestigis de l'activitat extractiva ni tampoc una empremta significativa al paisatge. Així les pedreres no s'han catalogat per tal de no condicionar aquesta porció de terra a un ús desvirtuat. També ens consta que a l'annex 7 en relació amb l'art.6 del Decret 61/1999, de 28 de maig, d'aprovació definitiva de la revisió del Pla director sectorial de pedreres de les Illes Balears, on hi ha una relació de pedreres d'interès etnològic no figura cap pedrera al municipi de Selva.

BÉNS D'INTERÈS INDUSTRIAL BII

Dins aquesta categoria amb el codi BII-00 trobem les mines, les teuleres, centrals elèctriques, tafones industrials, molins industrials i fàbriques de calç.

Mines

Els antecedents de **la mineria** al terme de Selva es remunten a principis del segle XIX amb el descobriment d'una mina de ferro al puig dels Aladerns (abans Tallaferro).

També són importants les mines de lignits situades al sud-oest del municipi, als voltants de Biniamar, com la mina de son Odre i la mina Juníper (1874) també a la finca de son Odre. A la sortida de Selva pel camí de Cristo Rei hi ha una zona minera amb diferents pous que extreien lignit per la central d'Alcúdia, fins que a finals del segle XX aquesta central passà a consumir hulla d'importació, més barata i amb major poder calorífic.

Les mines de Selva són d'estructura vertical: entren a la muntanya per un pou i a partir d'aquí comença tota l'estructura de la mina. Al terme de Selva per a l'extracció del carbó podem trobar pous i mines que en el passat foren actius.

A les fonts documentals s'esmenten les mines de La Gratitude, la mina Sant Jaume i la Mina San Lluís que ja no existeixen.

Les teuleres

També cal destacar les teuleres del terme de Selva, situades a la carretera d'Inca. Es tracta d'una activitat que no ha estat molt estudiada, sent difícil trobar bibliografia sobre el seu origen i funcionament. L'estat de les teuleres és molt variat; La teulera de Bonafé s'ha exclòs del catàleg a l'haver estat totalment reformada en habitatge, Can Simó ha sofert importants transformacions, Can Cabot té una part en estat ruïnós i Can Pedreta es troba molt degradada.

Les centrals elèctriques

L'electricitat va arribar a Caimari l'any 1905 i a Selva l'any 1926 gràcies a La Sociedad A. Bibiloni y Compañía, que produïa energia des de la central del Gorg Blau. El subministrament que venia d'aquesta central hidroelèctrica no va ser suficient i finalment va ser comprada per la Propagadora Balear del Alumbrado S.A, adquirint la concessió per poder implantar l'electricitat de forma continuada, entre altres poblacions, a Caimari i Selva. L'any 1927 la societat va adquirir la finca de Selva on s'encontrava la central i maquinària de l'Energia Eléctrica Zaforteza (que havia construït una central a Selva l'any 1925 inaugurada un any després). En 1927 La Propagadora Balear de Alumbrado S.A tenia sota el seu control les instal·lacions del Gorg Blau, Inca, Selva i Alcúdia i les línies de transmissió i xarxes de distribució a Caimari, Selva i Mancor entre altres.

El projecte de catàleg del patrimoni Industrial de Mallorca esmenta la fàbrica d'electricitat Can Calco a Moscarí, si bé llavors estava en ruïna, avui no queda cap resta.

Tafones industrials

Les tafones pròpiament són l'espai destinat a la fabricació de l'oli d'oliva, i prové de l'àrab attahúna (molí). Són espais amples, coberts i d'una alçada entre sis i set metres, on es substitueix la paret central per uns pilars o per uns arcs travessers. A un extrem es situaven els graners on es guardava l'oliva, aquests dipòsits estaven coberts amb volta damunt la qual es pujava per una rampa i es tirava l'oliva per un forat.

El trull o molí de sang, al costat dels graners, era on es molia el primer oli (oli verjo o oli verge). La pasta que es treia del trull es posava a la pica baixa (generalment de pedra) per omplir els esportinadors mitjançant un gavetó. Els esportinadors plens es col·locaven un sobre l'altre, entre 45 i 70, s'hi abocava aigua calenta i començava el procés de premsat. L'espiga girava i el quintar premsava els esportinadors mentre s'abocava aigua calenta. L'oli i l'aigua sortien per un conducte subterrani fins als triadors o piques de triar, habitualment situats a la botiga, i finalment a un safareig de repòs, fet de vidra viva. Els més moderns es van construir amb rajoles de foc. El forn és la caldera on s'escalfa l'aigua necessària pel procés de premsat. De vegades és exterior a la tafona.

En un primer esborrany del present catàleg, les tafones havien d'ocupar un apartat propi, però després de realitzar les fitxes d'arquitectura civil i estudiar la informació obtinguda sobre la història i característiques de les tafones, es va considerar més apropiat incloure-les dins les possessions i cases senyoriales on es situen. No hi ha dubte que les tafones no són un element aliè a aquestes, ja que la majoria de possessions comptaven amb una, per consegüent, es farà una descripció de les tafones que encara existeixen i han de ser protegides

en les diferents possessions o cases senyoriales que recull aquest catàleg. S'ha fet una excepció amb la Tafona de Cas Menescal, avui reconvertida en museu i molt bé conservada, i que té fitxa individualitzada, vist que es troba dins una casa vilatana. Durant la Fira de l'Oliva, el tercer dissabte i diumenge de novembre, és possible visitar l'antiga tafona museu en funcionament, i conèixer el mètode tradicional de l'elaboració de l'oli.

Fàbriques de sabates

En relació al sector industrial cal destacar també les indústries de pell i calçat (a l'ombra del desenvolupament industrial d'Inca). Tot i ser una activitat que es desenvolupava principalment en cases particulars i per tant ja no queden restes mereixedores de protecció, l'any 1927 es va fundar la fàbrica de sabates Llorenç Coll Salom, que amb els anys es va substituir per un nou edifici (Kollflex) sense interès històric.

Fàbriques de Calç

A meitat del segle XX, la calç començà a ser arraconada i substituïda per ciment i pintures. Abans de que es deixessin d'utilitzar els forns de calç tradicionals definitivament es varen construir petites fàbriques de calç, de les quals en queden alguns exemples a Selva com la fàbrica de calç Son bassa(BII-13), la fàbrica de calç Can Baltasar(BII-14) i la fàbrica de calç Can Sirena (BII-15). Es situen prop del nuclis urbans, empraven com a combustible el carbó extret de les mines del terme i constaven d'una la construcció troncocònica en estreta relació amb els forns de calç tradicionals on es feia servir el desnivell del terreny.

Escorxadors

A Caimari, l'escorxador es va construir l'any 1865, a un solar cèntric del carrer de s'Horitzó, la major exigència de les condicions higièniques dels nous reglaments relatius a aquest tipus d'instal·lacions va obligar al seu tancament a finals dels anys 1980. Paradoxalment, poc després seria reconvertit en Unitat Bàsica Sanitària de Caimari, inaugurada el 1991. Donada la situació actual no s'ha considerat la seva catalogació.

A Selva, l'antic escorxador del segle XIX, situat al carrer Cirers, 31 s'ha reconvertit també en Centre de salut amb unes reformes importants per adequar-ho al nou ús i per tant tampoc s'ha considerat la seva catalogació.

BENS D'INTERÈS PAISATGÍSTIC I AMBIENTAL BIP/BIPA

En aquesta categoria queden inclosos no tan sols els espais amb valors naturals destacats (orografia, hidrografia, flora i fauna), sinó també tots aquells conjunts urbans (carrers, barris, etc.) amb unes característiques determinades que els confereixen una unitat valorable des d'un punt de vista etnològic, històric o social.

Per tant, dins aquesta categoria a Selva en destaquem dos tipus, per una banda els BIPA que es corresponen amb conjunts urbans tal com carrers, barris i nuclis antics ; i per una altra, els BIP que es corresponen amb tot conjunt d'espai identificable amb uns valors destacables a protegir com són zones naturals d'especial importància per la seva orografia, paisatge, flora i fauna.

Amb una intenció clara de conservar els trets característics de la tipologia constructiva de les edificacions als nuclis urbans així com la planimetria antiga per la importància que té en la visió del conjunt, hem posat especial cura protegint els carrers més antics i els nuclis antics de cada uns dels pobles.

S'han fet BIPA de barris quan hem pogut trobar constància documental de la seva delimitació històrica, així com un màxim de BIPA de carrers on queden protegides un gran nombre de façanes i primera crugia dels edificis amb la decisió d'incloure el màxim d'edificacions que varen seguir uns criteris similars en el moment de la seva construcció d'acord amb la tipologia tradicional, cosa que ens ha estalviat fer una fitxa individualitzada de cada edifici per conservar la façana. Els BIPA de carrer són normalment també part del nucli antic i atès a què afortunadament els seus habitants l'han conservat en major o menor mesura fins al dia d'avui, hem considerat fonamental tractar-los com un conjunt d'interès ambiental.

Als BIPA dels nuclis antics de Selva, Biniamar, Caimari i Moscari s'ha delimitat la trama urbana primerenca on ha estat cabdal el plànol original de Miguel Sorà de 1857, el qual roman a l'Ajuntament de Selva. S'ha pogut així concretar el traçat viari antic d'aquestes poblacions. A la descripció de cada una de les fitxes dels nuclis antics es fa una descripció de la delimitació del nucli d'acord amb la bibliografia i cartografia existent, que sense ser abundant ha estat suficient per traçar la seva fesomia. El Pla Territorial de Mallorca, a més de considerar tots les nuclis de Mallorca amb valors patrimonials, també va establir prioritats en la declaracions de Conjunts Històrics a declarar BIC, entre les quals no estava el nucli antic de Selva. Tot i així podria ser candidat a declarar-se BIC com a conjunt històric pel seu valor patrimonial i tenir unes normes de protecció pròpies.

CONTINGUT DE LA FITXA

Així com estableix l'article 130 del Reglament general de la Llei 2/2014, de 25 de març d'ordenació i ús del sòl per a l'illa de Mallorca, s'ha creat la fitxa individualitzada per a cada element catalogat, en la qual consten les dades que, com a mínim, ha de contenir.

1. Les d'identificació espacial que compreguin el municipi, el nucli de població i la localització física damunt un plànol de situació elaborat a l'escala adequada prenent com a base el plànol d'ordenació de l'instrument de planejament corresponent.
2. Les d'identificació de l'immoble o l'element de què es tracti, que compreguin la denominació, un codi d'identificació, tipologia i ús actual, autoria, estil o corrent, acompanyades de fotografies descriptives de la configuració.
3. Les de descripció de l'element, assenyalant-ne la morfologia, l'estructura i els elements integrants, la cronologia i la bibliografia, bibliografia web i cartografia coneguda.
4. Les d'estat de conservació, les intervencions que s'hi han dut a terme i la descripció de l'estat actual.
5. El nivell de protecció de l'element entre els prevists en aquest Reglament, usos permesos, elements que cal preservar i definició de les intervencions preferents i admissibles sobre l'element.
6. La definició d'un entorn de protecció al voltant de l'element catalogat, a fi de preservar-ne l'àmbit d'influència, en els casos de nivell de protecció integral i en els altres casos que es consideri necessari, excepte en el cas de conjunts històrics.

Seguint aquestes directrius, adjuntem el model de fitxa d'aquest catàleg:

Annex A / Model fitxa catàleg d'elements i espais protegits amb comentaris

3. CONTINGUT NORMATIU DEL CATÀLEG

3.1 ELS CRITERIS D'INCLUSIÓ

Tots els béns que han estat introduïts en el present catàleg reuneixen unes característiques singulars que d'acord amb l'article 48, de la Llei 12/2017, d'urbanisme de les Illes Balears, han de quedar inclosos als catàlegs municipals. Així, els criteris per a la seva inclusió en el catàleg d'elements i espais protegits del terme municipal de Selva són els següents:

7. Formar part de l'inventari de Béns d'Interès Cultural (BIC).
8. Formar part de l'inventari de la Carta Arqueològica.
9. Reunir les característiques de patrimoni urbanístic i arquitectònic que determina el Pla territorial insular de Mallorca.
10. Concórrer amb les característiques d'elements i espais protegits exposades en el Reglament general de la Llei 2/2014, de 25 de març, d'ordenació i ús del sòl, per l'illa de Mallorca.
11. Tenir una rellevància històrica com els béns que ja apareixen esmentats a la documentació antiga així com tots els datats d'època antiga i prehistòrica.
12. Tenir un valor arquitectònic o constructiu singular. S'inclouen no només els béns representatius d'una determinada corrent teòrica sinó també els que són representatius de l'arquitectura tradicional pròpia del terme municipal.
13. Haver estat identificats durant el treball de camp dels tècnics competents durant la realització del catàleg.

Aquestes característiques que reuneix un bé concret per a la seva inclusió dins el catàleg estan detallades a cada fitxa individual.

3.2 PROTECCIÓ DE L'ELEMENT

NIVELLS DE PROTECCIÓ I TIPUS D'INTERVENCIONS

L'apartat 5è de la fitxa de cada element és el més important del catàleg atès el seu caràcter normatiu.

Es detalla el nivell de protecció atorgat a l'element corresponent als nivells de protecció que apareixen en l'article 128 del Reglament general de la Llei 2/2014, de 25 de març, d'ordenació i ús del sòl per a l'illa de Mallorca (BOIB, núm.66, 30 d'abril de 2015) :

La regulació del catàleg s'efectua a partir de les Normes de protecció generals i a la fitxa específica de cada element, sense perjudici d'altres normes del planejament que li siguin d'aplicació. A les normes queden establertes les intervencions possibles i els usos a cada nivell de protecció dels espais i elements catalogats de Selva.

1. Nivell de protecció integral:

Tenen aquest nivell de protecció les construccions, recintes, o altres elements que, pel seu caràcter singular o monumental o per raons històriques o artístiques, han de ser objecte d'una protecció integral per preservar-ne les característiques arquitectòniques o constructives originàries.

Es permetran només les actuacions encaminades a la conservació i posada en valor de l'element, i se'ls donarà un ús compatible amb les característiques i condicions originàries garantint la seva permanència. Incloent la possibilitat de demolició de cossos que desvirtuen la unitat arquitectònica original o la reconstrucció de cossos que beneficiïn el valor cultural del conjunt. Així es conservarà íntegrament les parts essencials de l'element catalogat i la seva volumetria tot i que s'admeten obres de conservació i restauració destinades a mantenir o reforçar els elements estructurals.

2. Nivell de protecció parcial:

Tenen aquest nivell de protecció les construccions, recintes i altres espais que, pels seus valors històrics o artístics, han de ser objecte de protecció dirigida com a mínim a preservar els elements que en defineixen l'estructura arquitectònica o espacial i els que presenten un valor intrínsec.

Es permetran intervencions amb l'objectiu de conservar parts essencials de l'element catalogat incloent la possibilitat de demolició de cossos que desvirtuen la unitat arquitectònica original o la reconstrucció de cossos que beneficiïn el valor cultural del conjunt. Es mantindrà l'ús original o un altre ús diferent permès per la normativa urbanística i compatible amb el manteniment adequat i la protecció del bé i que no suposi riscos per a la conservació de l'element catalogat.

3. Nivell de protecció ambiental:

Tenen aquest nivell de protecció les construccions i recintes que de forma individual o independent no presenten un valor especial, no obstant contribueixen a definir un ambient que mereix protecció per l'estètica, el caràcter típic o tradicional. La seva conservació admetrà intervencions de major abast que les del grau de protecció anterior. Han de mantenir l'ús original o un altre ús permès per la normativa urbanística i compatible amb el manteniment adequat i la protecció del bé i que no suposi riscos per a la conservació de l'element catalogat.

Quan es tracti d'un edifici es permetrà rehabilitar la façana mantenint les característiques del primer aiguavés. Es podrà modificar l'espai interior no visible des de la via pública, sempre que es conservin o restaurin les característiques originàries de l'edificació. Es podran demolir cossos d'obra afegits que desvirtuen la unitat arquitectònica original i reconstruir cossos primitius quan beneficiïn el valor cultural del conjunt.

A les fitxes de carrers, places o nuclis codificades com a BIPA que se'ls ha donat aquest grau de protecció es fomenta la conversió en zona de vianants, la pavimentació en pedra així com la regulació del trànsit rodat i redistribució i minimització dels aparcaments. El mobiliari urbà tindrà una coherència amb l'estètica tradicional. A les façanes identificades a les descripcions dels BIPA esmentats i que no tenen fitxa pròpia es podrà rehabilitar, restaurar i conservar la façana, mantenint elements característics del primer aiguavés.

4. Nivell de protecció derivada de la legislació especial:

Tenen aquest nivell de protecció els béns declarats d'interès cultural i els catalogats segons la legislació especial de patrimoni històric de les Illes Balears, així com els que són objecte de protecció figures o instruments de planificació mediambiental o una altra legislació anàloga. Es regeixen per la normativa específica.

5. Nivell de protecció específica:

Tenen aquest nivell de protecció els elements que no entren en els conceptes d'edificació, construcció o recinte, tal com els jaciments arqueològics i alguns dels béns etnològics. En aquell nivell es mantindrà l'ús original quan sigui possible o un altre ús o activitat diferent permès per la normativa urbanística i compatible amb el manteniment adequat i la protecció del bé i que no suposi riscos per a la conservació de l'element catalogat. S'ha de preservar íntegrament el bé catalogat. Només es permeten les obres de conservació, restauració, consolidació i excepcionalment reconstrucció recognoscible d'alguna de les parts destinades al manteniment i lectura de l'element. En els casos que així ho requereixi la protecció de l'element catalogat, a la fitxa individualitzada s'assenyalen altres intervencions possibles, com es el cas dels jaciments arqueològics que inclou la possibilitat d'excavacions, prospeccions, sondeigs o intervencions d'arqueologia vertical.

Resum de les modificacions introduïdes al Catàleg d'elements i espais protegits del terme municipal de Selva

Després d'estudiar els informes emesos per altres administracions i revisar les alegacions presentades durant l'exposició pública de l'Aprovació inicial del Catàleg d'elements i espais protegits, s'ha elaborat el present document d'Aprovació definitiva que es presentarà a l'Ajuntament de Selva per a la seva aprovació pel Ple municipal, en el qual queden introduïdes les modificacions següents:

En relació amb la memòria justificativa del catàleg:

Al punt 1. Introducció, objecte, antecedents i marc legislatiu.

D'acord amb l'informe s'ha matisat l'últim paràgraf de l'anterior pàg. 4, ja que la DT16 no desprotegeix totalment els valors estètics i patrimonials de les edificacions existents ni el PDSU dóna de forma indirecta una protecció vist que ambdós tenen funcions diferents.

Al punt 2. Metodologia seguida per a l'elaboració del document.

Punt 2.3 Contingut i estructura del catàleg.

2.3.1 Béns culturals protegits, s'ha puntualitzat que l'afectació dels béns protegits d'acord amb la legislació sectorial inclou lleis sectorials distintes i s'ha deixat constància a la memòria i reflectit al catàleg.

2.3.3 Contingut i estructura

Hi ha hagut una reestructuració del primer volum del catàleg: el Tom I, que engloba totes les fitxes amb categoria de jaciments arqueològics. Tal com es va justificar a l'aprovació inicial, les fitxes dels jaciments arqueològics i paleontològics de Selva es varen realitzar independentment de la resta del catàleg el gener de 2015 amb un format que llavors reunia tota la informació que ha de tenir un catàleg per a la seva aprovació. El resultat va ser que sobretot formalment hi havia un catàleg autònom dins un catàleg formal. Amb l'objectiu d'unificar totes les fitxes del catàleg, s'ha procedit a l'adaptació de les fitxes dels JA al format de fitxa comú general del catàleg.

Quant als béns etnològics recollits al Tom IV del catàleg es fa un incís sobre la no catalogació de les pedreres per tal de no condicionar aquesta porció de terra a un ús desvirtuat, a més de fonamentar-ho en relació amb l'art.6 del Decret 61/1999, de 28 de maig, d'aprovació definitiva de la revisió del Pla director sectorial de pedreres de les Illes Balears, on hi ha una relació de pedreres d'interès etnològic i on no figura cap pedrera al municipi de Selva

Respecte dels forns de calç, s'han reubicat en la categoria de Béns etnològics, anteriorment als Béns industrials.

Al punt 3. Els criteris d'avaluació

Punt 3.1 Justificació de la protecció o criteris d'inclusió

D'una banda, s'ha corregit la remissió a la Llei 12/1998, de 21 de desembre, de patrimoni històric de les Illes Balears per justificar els criteris d'inclusió dels elements d'un catàleg municipal i s'ha substituït per la remissió a l'art.48 de, la Llei 12/2017, d'urbanisme de les Illes Balears, i de l'altra, s'ha suprimit de les fitxes del catàleg qualsevol plantejament propositiu en relació amb la protecció que no sigui competència estrictament municipal.

Punt 3.2 Nivells de protecció i tipus d'intervenció.

L'apartat 5è de la fitxa de cada element és el més important del catàleg, atès el seu caràcter normatiu. Es detalla el nivell de protecció atorgat a l'element corresponent als nivells de protecció que apareixen en l'article 128 del Reglament general de la Llei 2/2014, de 25 de març, d'ordenació i ús del sòl per a l'illa de Mallorca. La regulació del catàleg s'efectua a partir de les Normes de protecció generals i a la fitxa específica de cada element, sense perjudici d'altres normes del planejament que li siguin d'aplicació. A les normes queden establertes les intervencions possibles i els usos a cada nivell de protecció dels espais i elements catalogats de Selva.

S'han duit a terme canvis a l'hora de descriure cada un dels graus de protecció i dels elements que inclou, a més de deixar paleses les motivacions genèriques en la memòria. S'ha suprimit el quadre que sintetitzava les intervencions corresponents al nivell de protecció que apareixia al final de la part articulada i un altre punt a destacar és que s'ha afegit el 5è nivell de protecció: el nivell de protecció específica, per a aquells elements que no entren en els conceptes d'edificació, construcció o recinte, tal com els jaciments arqueològics i alguns dels béns etnològics.

Així resten al catàleg els següents nivells de protecció d'acord amb la legislació vigent.:

1. Nivell de protecció integral:
2. Nivell de protecció parcial.
3. Nivell de protecció ambiental.
4. Nivell de protecció derivada de la legislació especial.
5. Nivell de protecció específica.

En relació amb les normes generals de protecció del catàleg:

En l'àmbit formal s'ha reestructurat l'articulat i s'ha reduït el nombre d'articles passant de 20 a 13, s'ha eliminat contingut superflu en pro de preceptes reguladors amb plena operativitat com a disposició reglamentaria. Convé ressaltar per una banda les modificacions en relació amb les següents qüestions: deures de les persones propietàries d'elements catalogats sobre conservació, manteniment, restauració i rehabilitació, i conseqüències del seu incompliment (art.4); en els documents a presentar per a les sol·licituds de les llicències d'obra en elements catalogats (art.5); en les possibles intervencions i usos permesos segons els diferents nivells de protecció (art.6); en les definicions de les fitxes quant a protecció dels elements (art.8); a l'entorn de protecció dels elements catalogats si és el cas i sobre les especificacions d'aquests als dels jaciments arqueològics (art.9); en l'estètica i la composició (art.11); i per una altra l'afegit de les definicions de les diferents parts dels edificis i del tipus d'intervencions arqueològiques (art.13).

En relació amb observacions comunes de la part normativa:

A la majoria de les fitxes s'ha modificat el camp dels usos permesos en l'apartat dedicat a la protecció de l'element, així de forma repetitiva i lineal es formula el següent: *Els usos permesos pel nivell de protecció*. Cal fer la remissió a les normes per veure la correspondència entre el nivell de protecció i els usos permesos. Tot i que en alguns casos s'ha pogut especificar un ús més restrictiu.

Inicialment s'havia inclòs en algunes fitxes un grau de protecció per als béns mobles integrants dins els bens immobles catalogats, atès a què els catàlegs municipals com a instrument urbanístic no poden incorporar mesures de protecció específica de béns mobles, s'ha procedit a eliminar qualsevol mesura de protecció dels béns mobles, no obstant això si s'ha identificat la seva existència dins elements immobles a l'apartat de la descripció.

Respecte de l'apartat de plànol de situació s'han modificat qüestions en referència a la representació gràfica, canviant aspectes de la llegenda de la cartografia i consegüentment al plànol. Per tal de facilitar la identificació i lectura dels diferents elements representats s'ha enfosquit el blau de la línia discontinua de l'entorn de protecció; quan hi ha hagut una suplantació de les rutes de gòtic i el barroc s'ha optat per una línia discontinua taronja-blau fluix; s'ha introduït una línia discontinua vermella indicant el PORN Serra de Tramuntana; la línia que delimita els BIPA de nucli antic s'ha fet més gruixada per tal de fer-la més evident i finalment s'han unificat criteris per a la zona monumental dels jaciments arqueològics utilitzant una línia continua vermella i pel seu entorn de protecció una línia vermella discontinua.

Els elements que tenen la condició de BIC, tenen automàticament el nivell de protecció derivat de la legislació especial. Ara bé, els BIC de Selva, a excepció de les Rotes de Caimari, es corresponen amb declaracions antigues i s'ha donat la necessitat d'especificar a la fitxa del catàleg municipal la presa de mesures concretes, com per exemple delimitar un entorn de protecció, mentre no quedi reflectit a la declaració de BIC pròpia. En aquests casos, la fitxa del catàleg introduirà mesures preventives fins que es completi la declaració i deixarà constància del fet.

Aprofitant l'adaptació de les fitxes dels jaciments al model general del catàleg, s'ha fet un repàs exhaustiu i corregit errors materials. A la memòria es troba una explicació de les particularitats de la zona monumental i de l'entorn de protecció, acotant al màxim si ha estat possible ambdues zones. Quant al nivell de protecció s'ha modificat en tots aquells jaciments que no són BIC, i se'ls hi ha donat el nivell de protecció 5 o Nivell de protecció específica. S'ha eliminat el camp anterior de protecció proposada.

S'ha revisat el tema de la protecció dels escuts en relació amb la declaració genèrica de BIC d'acord amb el Decret 571/1963 i s'ha eliminat la zona de protecció per aquests.

S'ha fet un repàs general de tots els elements protegits que són cases d'acord amb les al·legacions presentades i s'ha perfilat millor el perquè d'una protecció parcial o integral.

S'ha fet esment, sempre que fos el cas, de l'afectació d'un entorn de protecció d'altres elements a un element protegit sigui de la categoria que sigui.

S'han revisat els usos dels Béns etnològics i s'han dibuixat el 10 m de protecció als plànols de situació d'aquests

S'ha fet una revisió general dels camps d'elements a preservar, de les intervencions preferents i intervencions admissibles intentant no deixar aquests camps en blanc tot i que molt sovint requereix un estudi pormenoritzat massa exhaustiu per poder incloure'l a la fitxa ara com ara. El fet que es puguin anant actualitzant aquests camps quan ho requereixi la situació, faria molt més factible i possible precisar les intervencions.

S'han revisat les àrees de protecció dels ponts pel fet que per un error material no varen quedar reflectides al catàleg aprovat inicialment.

Els fons documentals que abans apareixien a l'apartat 3 de la fitxa com a bibliografia, s'ha subdividit en tres subapartats: bibliografia, bibliografia web i cartografia.

En relació amb les al·legacions presentades a l'Aprovació inicial del Catàleg d'elements i espais protegits del terme municipal de selva s'han fet les següents modificacions:

- S'ha inclòs al catàleg una nova fitxa a la categoria d'arquitectura i enginyeria civil, al subapartat de cases i possessions de sòl rústic.
- A la fitxa de Cas Carro (AE-US21) s'ha afegit informació a la descripció i fotografies presentades per l'al·legació i s'ha especificat a la protecció de l'element l'afectació dels dos nivells de protecció, així com una explicació més acurada del que significa l'afectació d'un entorn de protecció d'un altre element.
- S'ha corregit al BIPA-09 l'errada de denominacions de carrers.
- S'ha rectificat l'errada material en referència a l'entorn de protecció de Sa Teulera de Biniamar (BII-09)
- S'han suprimit de totes les fitxes del catàleg que tenien un entorn de protecció on apareixia la restricció: No es pot fer cap tipus d'edificació.
- S'ha afegit a la fitxa el pou situat al corral del Centre Cultural Cultural Can Roig (AE-UM04) amb fotografies incloses proveïdes per l'al·legació.
- S'ha corregit l'errada material de la denominació de la fitxa AE-UM05 la qual queda sense nom.
- S'han explicitat ampliant informació, quan ha estat possible, les intervencions admissibles als recintes dels jaciments arqueològics.
- S'ha estimat la possibilitat de completar el projecte inicial del Pont del cementeri (AE-P04) i així ha quedat reflectit a la fitxa.
- Can Gelat (AE-UM01) ha passat tenir el nivell de protecció parcial per les modificacions que ha sofert i que l'al·legació ha informat.

